

บทที่ ๓

ปัญหาที่เกิดจากการละเมิดเบญจศีลข้อที่ ๕ ของเยาวชนไทย : กรณียาเสพติด

ยาเสพติดนับเป็นสารที่ทำให้ผู้เสพมีอาการเมามาย ขาดสติสัมปชัญญะ จนสามารถกระทำการที่ไม่สมควร จนเกิดผลกระทบต่าง ๆ มากมาย จึงทำให้ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ภาครัฐให้ความสำคัญและพยายามแก้ไขอย่างต่อเนื่อง แต่ยาเสพติดกลับยิ่งพัฒนาให้เข้าถึงผู้เสพได้ง่ายขึ้น มีฤทธิ์ที่รุนแรงขึ้น โดยเฉพาะการเสพยาเสพติดในเยาวชนที่เป็นอนาคตของชาติอันจะสร้างผลเสียอย่างมากมายต่อประเทศชาติ

๓.๑ สุรา เมรัย และมัจฉะ

สุรา เมรัย และมัจฉะ เมื่อนำเข้าสู่ร่างกายแล้วย่อมทำให้เกิดความเมามาย ขาดสติสัมปชัญญะ จนอาจประมาทพลาดพลั้งกระทำการในสิ่งที่ไม่ควรทั้งหลาย โดยยาเสพติดทั้งหลายได้เกิดขึ้นในภายหลังจากวิวัฒนาการทางเทคโนโลยี แต่เพราะอาศัยการวินิจฉัยโดยอนุโลมเทียบเคียงกับในอดีตที่มีเพียงสุรา เมรัย และมัจฉะ จึงนับเข้าเป็นสุรา เมรัย และมัจฉะ ดังนั้น เมื่อผู้เสพมีเจตนาหรือตั้งใจที่จะเสพสิ่งเสพติดทั้งหลายย่อมส่งผลให้ครบองค์ประกอบทั้ง ๔ ประการ จึงเป็นการละเมิดเบญจศีลข้อที่ ๕ เช่นเดียวกับการดื่มสุราเมรัยนั่นเอง

๓.๑.๑ ความหมายของสุรา เมรัย และมัจฉะ

สุรา เมรัย และมัจฉะ อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท สามารถจำแนกความหมายได้ ดังนี้ “สุรา หมายถึง น้ำเมาที่ดื่มกลั่นด้วยแป้ง”^๑ หรือ “เหล้า น้ำเมาที่ได้จากการกลั่น”^๒ “เมรัย หมายถึง น้ำคองที่เขาคองด้วยน้ำดอกไม้เป็นต้น”^๓ หรือ “น้ำเมาที่ไม่ได้กลั่น น้ำเมาที่เกิดจากการหมัก หรือแช่”^๔ หรือ “น้ำเมาที่เกิดจากการหมัก หรือแช่ น้ำเมาที่ไม่ได้กลั่น”^๕

^๑ กงฺขา.อ.(บาลี) ๑/๒๗๘.

^๒ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖), หน้า ๑๒๐๗.

^๓ กงฺขา.อ.(บาลี) ๑/๒๗๘.

^๔ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๒๐๑.

^๕ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, หน้า ๘๗๓.

“มัจชะ หมายถึง น้ำเมา เพราะเป็นที่ตั้งแห่งความเมา”^๖ หรือ “น้ำเมา ของเมา”^๗

จากความหมายของสุรา เมรัย และมัจชะนี้ แสดงให้เห็นว่า มุ่งหมายถึงน้ำที่เมื่อดื่มกินเข้าไปแล้วเป็นเหตุให้เกิดความเมามาย ขาดสติจนอาจประมาทพลาดพลั้งกระทำการสิ่งที่ไม่สมควรได้

นอกจากนี้ ยังมีการให้ความหมายไว้ในแง่อื่นอีก คือ “น้ำเมา หมายถึง สุราและเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ยาเสพติดให้โทษ”^๘ ทำให้ความมุ่งหมายของสุรา เมรัย และมัจชะ ขยายความถึงสิ่งต่าง ๆ ที่นำเข้าสู่ร่างกายแล้วก่อให้เกิดความเมามาย ขาดสติสัมปชัญญะ จนเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ฉะนั้น จึงอาจนิยามความหมายของคำว่า สุรา เมรัย และมัจชะ ได้ดังคำกล่าวที่ว่า “ของเมาทั่วไปทั้งที่เป็นของแห้งและเป็นน้ำทุกชนิด ตรงกับภาษาไทยว่า ยาเสพติด และยาเสพติดให้โทษ”^๙ ซึ่งตัวอย่างยาเสพติดให้โทษที่แสดงไว้ในหนังสือประมวลศัพท์ ๖ ศาสนา ได้แก่ “สุรา ฟีน เฮโรอิน กัญชา ยาไอซ์ ฯลฯ”^{๑๐}

ฉะนั้น จากความหมายของสุรา เมรัย และมัจชะที่ยกตัวอย่างมา แสดงให้เห็นว่า จากในอดีตที่มุ่งหมายเฉพาะน้ำที่เมื่อดื่มกินแล้วเป็นเหตุให้เกิดความเมามาย ขาดสติ จนอาจประมาทพลาดพลั้งกระทำการสิ่งที่ไม่ควรทั้งหลาย ทั้งสุรา เมรัย และมัจชะของมีนเมาทั้งหลาย ในปัจจุบันได้ขยายความไปถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เมื่อนำเข้าสู่ร่างกายแล้วทำให้เกิดอาการเมามาย ขาดสติสัมปชัญญะทุกชนิด รวมถึงยาเสพติดทั้งหลายที่ย่อมส่งผลให้ผู้เสพเกิดอาการมีนเมา ขาดสติด้วยเช่นกัน

^๖ พ.บ.(บาลี) ๒/๒๖๗/๕๖.

^๗ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, หน้า ๘๕๐.

^๘ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๑๗๕.

^๙ ยาเสพติดให้โทษแบ่งตามความร้ายแรงมี ๕ ประเภท คือ ๑) ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรงไม่เป็นประโยชน์ทางการแพทย์ เช่น เฮโรอิน แอมเฟตามีน เมทแอมเฟตามีน แอลเอสดี เอ็กซ์ตาซี ๒) ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น ฟีน มอร์ฟีน โคเคน หรือโคคาอิน โคเดอีน เมทาโดน ๓) ยาเสพติดให้โทษที่มียาเสพติดให้โทษประเภทที่ ๒ ผสมอยู่ เช่น ยาแก้ไอที่มีโคเดอีนผสมอยู่ ๔) สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภทที่ ๑ หรือประเภทที่ ๒ เช่น อาเซติก แอนไฮไดรด์ อาเซติลคลอไรด์ เอทิลีนไดออกไซด์ ไบโซรอลิก อาซิค ๕) ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าอยู่ในประเภทที่ ๑ ถึงประเภทที่ ๔ เช่น พืชกัญชา พืชกระท่อม พืชฝิ่น คุราละเอียคเพิ่มเติมเว็บไซต์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม www.oncb.go.th, (๑๒ มกราคม ๒๕๕๖).

^{๑๐} ปิ่น มุทุกันต์, ประมวลศัพท์ ๖ ศาสนา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : มวลชล, ๒๕๓๔), หน้า ๒๔๗.

๓.๑.๒ ประเภทของสุรา เมรัย และมัทชะ

จากความหมายของสุรา เมรัย และมัทชะ ที่รวมความถึงยาเสพติดทั้งหลายที่เมื่อนำเข้าสู่ร่างกายแล้วทำให้เกิดความเมามาย ขาดสติสัมปชัญญะ ฉะนั้น การจำแนกประเภทของสุรา เมรัย และมัทชะ จึงหมายรวมถึงยาเสพติดทั้งหลายด้วย “คำว่า ประเภท หมายถึง ส่วนที่แบ่งย่อยออกไปเป็นพวก จำพวก ชนิด หมู่ เหล่า อย่าง แขนก”^{๑๑} ดังนั้น ประเภทของสุรา เมรัย และมัทชะนี้ จึงเป็นการจัดว่าสิ่งใดเป็นส่วนหนึ่ง หรือกลุ่มเดียวกัน หรือเป็นส่วนที่สงเคราะห์เข้าเป็นประเภทอย่างเดียวกัน จึงเรียกรวมกันอย่างนั้น ซึ่งในพระพุทธศาสนาจำแนกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

ก. สุรา คือ เหล้าที่ได้จากการกลั่นล้วน ๆ มี ๕ ชนิด^{๑๒} คือ

๑. สุราเป้ง ได้แก่ ที่ใส่เป้งลงในภาชนะ แล้วเติมน้ำพอเหมาะแก่เป้งนั้น ขยำ ทำการต้มกลั่น (ปิณธุสุรา)

๒. สุราขนม ได้แก่ ที่ใส่ขนมลงในภาชนะแล้วเติมน้ำพอเหมาะแก่ขมนั้น ขยำ ทำการต้มกลั่น (ปฐุสุรา)

๓. สุราข้าวสุก ได้แก่ ที่ใส่ข้าวสุกแล้วเติมน้ำพอเหมาะ (โพนสุรา)

๔. สุราใส่เชื้อ ได้แก่ สุราที่ใส่เป้งเชื้อหรือเป้งเหล้าปรุง (กนิณปฏิจิตสุรา)

๕. สุราผสมเครื่องปรุง ได้แก่ สุราที่ผสมด้วยเครื่องปรุงต่าง ๆ มีผสมมอไทย และเมล็ดพันธุ์ผักกาด เป็นต้น (สมภารสัยุดสุรา)

ข. เมรัย คือ น้ำเมาที่ได้จากการหมัก หรือการแช่น้ำที่ยังไม่ได้กลั่น มี ๕ ชนิด^{๑๓} คือ

๑. น้ำดองดอกไม้ ได้แก่ น้ำดองที่ปรุงด้วยรสมะขาง ตาล และมะพร้าว เป็นต้น ที่หมักไว้นาน (ปุปผาสโว)

๒. น้ำดองผลไม้ ได้แก่ น้ำดองที่ขยำผลองุ่น และขนุน เป็นต้น ปรุงด้วยรส ผลองุ่น เป็นต้น เหล้าที่หมักไว้นาน (ผลาสโว)

๓. น้ำดองน้ำหวาน ได้แก่ น้ำดองที่ปรุงด้วยรสชาติของผลองุ่นทั้งหลาย หรือปรุงด้วยน้ำหวานแห่งแมลงผึ้งที่หมักไว้นาน (มธวาสโว)

๔. น้ำดองน้ำอ้อย ได้แก่ รสน้ำอ้อยยบที่หมักไว้นาน (คุพาสโว)

๕. น้ำดองผสมเครื่องปรุง ได้แก่ รสของเครื่องปรุงต่าง ๆ มีสมอไทย มะขามป้อม และของเผ็ด เป็นต้น ที่หมักไว้นาน (สมภารสัยุดตาสโว)

^{๑๑} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, หน้า ๖๖๓.

^{๑๒} บ.อิต.อ.(บาลี) ๑/๗๔/๒๖๕.

^{๑๓} บ.อิต.อ.(บาลี) ๑/๗๔/๒๖๕.

นอกจากนี้ ยังอาจจำแนกเมรัยได้เป็น ๔ ชนิด^{๑๔} ดังนี้

๑. น้ำคองคอกไม้ (ปุปผาสโว)
๒. น้ำคองผลไม้ (ผลาสโว)
๓. น้ำคองน้ำหวาน (มธวาสโว)
๔. น้ำคองน้ำอ้อย (คุพาสโว)

ค. มัชชะ คือ ของเมา หรือของมีนเมา สิ่งของที่เมื่อนำเข้าสู่ร่างกายของผู้สพแล้วทำให้เกิดความมีนเมา ขาดสติสัมปชัญญะ โดยรวมความถึงสุราและเมรัยด้วย ดังคำกล่าวที่ว่า “เหตุที่เรียกว่า มัชชะ เพราะเป็นที่ตั้งแห่งความเมา หรือว่าเม้งของอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งความเมา คนดื่มแล้วเมามาย ย่อมเรียกว่ามัชชะเหมือนกัน”^{๑๕} ฉะนั้น คำว่า มัชชะในการวิจัยนี้จึงรวมถึงสุราและเมรัยทั้ง ๒ ชนิด เพราะย่อมทำให้ผู้ดื่มเกิดความมีนเมา ขาดสติสัมปชัญญะ นอกจากสุราและเมรัยที่มีมาตั้งแต่อดีต ในปัจจุบันยังมีเครื่องดื่มผสมเหล้าซึ่งมีชื่อเรียกต่าง ๆ กันโดยเครื่องดื่มผสมเหล้าแต่ละชนิดจะได้จากการหมักพืชชนิดต่าง ๆ นอกจากนี้บางชนิดยังมีการกลั่น อีกด้วย ดังนี้

เครื่องดื่ม	ผลิตภัณฑ์หมัก	กลั่นแล้ว	%ของแอลกอฮอล์โดยปริมาตร
เบียร์	บาร์เลย์หมัก	ไม่	๔-๖ ดีกรี
เอล	บาร์เลย์หมัก	ไม่	๖-๘ ดีกรี
เหล้าอ่อน			
- แห้ง(อาหารมือเย็น)	น้ำอ่อน	ไม่	๑๒-๑๔ ดีกรี
- หวาน(อาหารหวานหลังอาหาร)	น้ำอ่อน	ไม่	๑๕-๒๑ ดีกรี
วิสกี้	ข้าวมอลต์หมัก	ใช่	๔๐-๕๐ ดีกรี
บรั่นดี	น้ำอ่อน	ใช่	๔๐-๕๐ ดีกรี
รัม	น้ำเชื่อมหวานขึ้น	ใช่	๔๐-๕๐ ดีกรี
วอดก้า	มันฝรั่งและอื่น ๆ	ใช่	๔๐-๕๐ ดีกรี
ยีน	ผลไม้จูนิเปอร์และอื่น ๆ	ใช่	๔๐-๕๐ ดีกรี

ตารางที่ ๓.๑ แสดงเครื่องดื่มผสมเหล้าบางชนิด^{๑๖}

^{๑๔} อัง.ฎีกา(บาลี) ๓/๑๗๕/๖๖.

^{๑๕} พุ.บุ.อ.(บาลี) ๑/๑๘.

^{๑๖} ดร.วิทย์ เทียงบุญธรรม, ตำรายาเสพติด, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๑), หน้า ๑๑๘.

โดยเครื่องดื่มผสมเหล้าเหล่านี้นี้จะมีเปอร์เซ็นต์ของแอลกอฮอล์แตกต่างกันไป และสามารถทำให้ผู้ดื่มเกิดอาการมึนเมา ขาดสติสัมปชัญญะได้เช่นเดียวกับสุราและเมรัย ฉะนั้นจึงนับรวมเป็นมัจจะด้วยเช่นกัน และนอกจากเครื่องดื่มทั้งหลายที่ทำให้เกิดความมึนเมา ขาดสติสัมปชัญญะเหล่านี้แล้ว ในปัจจุบันยังมีสิ่งต่าง ๆ ที่เมื่อนำเข้าสู่ร่างกายแล้ว ทำให้ผู้เสพเกิดความมึนเมาขาดสติสัมปชัญญะได้เช่นกันที่นิยมเรียกว่า ‘ยาเสพติด’ ตัวอย่างยาเสพติดที่แพร่ระบาด^{๓๖} ดังนี้ ยาบ้า ยาไอ ยาเลิฟ หรือเอ็กซ์ตาซี ยาเค โคเคน เฮโรอีน กัญชา สารระเหย แอลเอสดี ผีน มอร์ฟิน กระต่อม เห็ดจิ๋ว

จากประเภทของสุรา เมรัย และมัจจะ แสดงให้เห็นว่า สุรา เมรัย และมัจจะอาจมาจากส่วนผสม และวิธีการผลิตที่แตกต่างกัน แต่ย่อมส่งผลให้ผู้เสพเกิดความมึนเมา ขาดสติสัมปชัญญะได้เช่นกัน ซึ่งในระยะเวลาต่อมาสุรา เมรัย และมัจจะได้มีการวิวัฒนาการในด้านต่าง ๆ ไปอย่างมาก ทั้งการผลิต ส่วนประกอบ จนกระทั่งวิวัฒนาการเป็นสิ่งเสพติดชนิดใหม่ ๆ ขึ้นอีกจนนับไม่ได้นั่นเอง

๓.๑.๓ ยาเสพติดนับเข้าในข้อห้ามของเบญจศีลข้อที่ ๕

แม้ในปัจจุบันสุรา เมรัย และมัจจะทั้งหลายได้มีการวิวัฒนาการไปอย่างมาก แต่สุรา เมรัย และมัจจะทั้งหลายนั้นย่อมส่งผลให้ผู้เสพเกิดอาการมึนเมา ขาดสติสัมปชัญญะทั้งสิ้น เช่น สุรา เมรัย ผีน กัญชา พงขาว ยาบ้า ยาไอ และยาเสพติดทั้งหลาย ซึ่งย่อมอนุโลมรวมเป็นสุรา เมรัย และมัจจะ โดยพิจารณาจากข้ออ้างอิง คือ หลักธรรมที่เรียกว่า มหาปเทศ ๔ ที่สามารถนำมาสงเคราะห์และสนับสนุนเพื่อการตัดสินใจวินิจฉัยว่า ยาเสพติดหรือสิ่งเสพติดสามารถอนุโลมเข้าในเบญจศีล ข้อที่ ๕ เพราะหลักมหาปเทศ ๔ นับเป็นหลักการสำคัญที่พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ในการวินิจฉัยตามหลักพระวินัย โดยเป็นข้ออนุโลมและปฏิโลมตามปฏิรูปประเทศที่มีปรากฏในมหาวรรค พระวินัยปิฎก ดังนี้

- ก. สิ่งใดไม่ได้ทรงห้ามไว้ว่าไม่ควร แต่เข้ากันกับสิ่งที่ไม่ควร (อกัปปิยะ) ขัดกับสิ่งที่ควร (กัปปิยะ) สิ่งนั้นไม่ควร
- ข. สิ่งใดไม่ได้ทรงห้ามไว้ว่าไม่ควร แต่เข้ากันกับสิ่งที่ควร (กัปปิยะ) ขัดกับสิ่งที่ไม่ควร (อกัปปิยะ) สิ่งนั้นควร
- ค. สิ่งใดไม่ได้อนุญาตไว้ว่าควร แต่เข้ากันกับสิ่งที่ไม่ควร (อกัปปิยะ) ขัดกับสิ่งที่ควร (กัปปิยะ) สิ่งนั้นไม่ควร

^{๓๖} ผศ.สุชิน บัวงาม, ยาและสารเสพติด, (ชลบุรี : สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี, ม.ป.ป.), หน้า ๓๐-๓๓, (อัดสำเนา).

ง. สิ่งใดไม่ได้อนุญาตไว้ว่าควร แต่เข้ากันกับสิ่งที่ควร (กัปปิยะ) ขัดกับสิ่งที่ไม่ควร (อกัปปิยะ) สิ่งนั้นควร^{๙๘}

จากหลักเกณฑ์ในการพิจารณาดังกล่าว ทำให้สามารถวินิจฉัยว่า สิ่งเสพติดทั้งปวงย่อมเป็นที่ประมาทมาซึ่งสาเหตุแห่งความประมาท เป็นสาเหตุแห่งความเมา มึนเมา แม้จะมีชื่อเรียกต่างกันไปก็ตาม แต่ย่อมไม่พ้นจากคำว่า มัชชะ ของเมาทั้งสิ้น ดังนั้น สุรา เมรัย และมัชชะ โดยความย่อมหมายรวมถึง สิ่งเสพติด ซึ่งอาจจะมีโทษมากหรือโทษน้อยขึ้นอยู่กับขนาดและปริมาณของการใช้หรือการเสพ และด้วยความมุ่งหมายในการเว้นจากการดื่มสุรา เมรัย และของมึนเมาทั้งหลาย เพราะเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทของเบญจศีลข้อที่ ๕ ดังคำกล่าวที่ว่า “การไม่ประทุษร้ายสติสัมปชัญญะของตนเองด้วยการไม่ตกอยู่ในอำนาจของสิ่งเสพติด”^{๙๙} จึงหมายความว่า การไม่เสพของมึนเมา และการดำเนินชีวิตไม่ให้ตกอยู่ในความประมาท กล่าวคือ การมีวิจยญาณหยั่งรู้ในสิ่งที่ควรเว้น พึงสำรวมระวังไม่ให้ขาดความขังคึด ซึ่งอาจจะนำตนตกลงสู่หนทางแห่งความพลั้งพลาด อันเนื่องมาจากการใช้สิ่งเสพติดหรือยาเสพติดที่ทำให้เสียสติสัมปชัญญะ ดังที่สมเด็จพระสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสทรงรณนาไว้ว่า “ความประมาทนั้น ไม่มีมูลอื่นจะสำคัญยิ่งกว่าคึมน้ำเมาหรือสิ่งเสพติด ซึ่งทำให้ความคิดวิปริตลงทันที”^{๑๐๐} ซึ่งเป็นความหมายที่สมบูรณ์ที่สุดในนิยามแห่งเบญจศีลข้อที่ ๕ โดยในกรณีของสิ่งเสพติดหรือยาเสพติดที่นับเข้าอยู่ในสุรา เมรัย และมัชชะ ตามความหมายของเบญจศีลข้อที่ ๕ นั้น การจะพิจารณาว่า การกระทำนั้นเป็นการละเมิดเบญจศีลข้อที่ ๕ หรือไม่นั้น ย่อมต้องพิจารณาจากองค์ประกอบในการละเมิดเบญจศีลข้อที่ ๕ ทั้ง ๔ ประการ โดยอนุโลมเทียบเกี่ยวกับการละเมิดเบญจศีลข้อที่ ๕ ในกรณีของสุรา เมรัย ดังนี้

- ก. สารเสพติดอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นที่ตั้งแห่งความเมา
- ข. มีจิตคิดจะเสพ
- ค. ผู้เสพถึงความพยายามอันเกิดแต่จิต
- ง. สารเสพติดผ่านเข้าไปในร่างกาย

ฉะนั้น ถ้าผู้เสพมีเจตนาหรือตั้งใจที่จะเสพสิ่งเสพติดทั้งหลาย เช่น ฝิ่น กัญชา พงชวยาม้า ยาบ้า และสิ่งเสพติดอื่น ๆ อันเกิดจากเจตนาที่เป็นอกุศล และครบองค์ประกอบทั้ง ๔ ประการดังกล่าว ย่อมนับว่า พฤติกรรมหรือการกระทำนั้นเป็นการล่วงละเมิดเบญจศีลข้อที่ ๕ นั้นเอง

^{๙๘} วิ.ม.(บาลี) ๕/๓๐๕/๕๐.

^{๙๙} ดูรายละเอียดเพิ่มเติมเว็บไซต์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม, [ออนไลน์] แหล่งข้อมูล : www.oncb.go.th, (๑๒ มกราคม ๒๕๕๖).

^{๑๐๐} สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมวชิรญาณวโรรส, เบญจศีลและเบญจธรรม (หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี), (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๒๐), หน้า ๔๑.

๓.๒ ความหมายและความเป็นมาของยาเสพติด

การเสพยาเสพติดย่อมส่งผลต่อทั้งร่างกายและจิตใจของผู้เสพ ตั้งแต่อดีตที่สุรานับเป็นยาเสพติดชนิดแรกจนกระทั่งวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีที่ทำให้สารเสพติดต่าง ๆ มีการวิวัฒนาการไปอย่างมากเช่นกัน จนในปัจจุบันยาเสพติดอาจอยู่ในรูปต่าง ๆ ที่สามารถนำเข้าสู่ร่างกายด้วยการเสพยาที่หลากหลาย

๓.๒.๑ ความหมายของยาเสพติด

องค์การอนามัยโลกได้ให้ความหมายของยาเสพติดไว้ ดังนี้ “ยาเสพติด หมายถึง สารเคมีใดก็ตามเมื่อรับเข้าสู่ร่างกายจะเป็นการกิน ฉีด สูบหรือดมหรือสูดก็ตาม แล้วทำให้มีผลเสียต่อร่างกาย อารมณ์หรือพฤติกรรมของผู้ใช้”^{๒๑}

องค์การสหประชาชาติได้ให้ความหมายของยาเสพติดไว้ ดังนี้ “ยาเสพติด หมายถึง สารใด ๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือได้จากธรรมชาติ หรือจากการสังเคราะห์ที่มีผลต่อจิตใจและระบบประสาท”^{๒๒}

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของยาเสพติดไว้ ดังนี้ “ยาเสพติด หมายถึง ยาหรือสารเคมีซึ่งเมื่อเสพหรือฉีดเข้าสู่ร่างกายติดต่อกันชั่วระยะเวลาหนึ่งก็จะติด ก่อให้เกิดพิษเรื้อรัง ทำให้ร่างกายและจิตใจเสื่อมโทรม เช่น ฝิ่น กัญชา เฮโรอีน ยานอนหลับ สุรา”^{๒๓} และพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของยาเสพติดให้โทษไว้ ดังนี้

สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับรวมตลอดถึงพิษหรือส่วนของพิษที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ หรืออาจใช้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ และสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่^{๒๔}

^{๒๑} ดร.วิทย์ เทียงบุญธรรม, ตำรายาเสพติด, หน้า ๑.

^{๒๒} สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม, ความรู้พื้นฐานเพื่อการป้องกันยาเสพติดในเยาวชน, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดอรุณการพิมพ์, ๒๕๕๒), หน้า ๘.

^{๒๓} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, หน้า ๕๐๐.

^{๒๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๐๐.

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๔ ได้ให้ความหมายของยาเสพติดให้โทษไว้ ดังนี้

ยาเสพติดให้โทษ หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ และสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับ ตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่^{๒๕}

จากความหมายของยาเสพติดที่ยกมาข้างต้น ทำให้พบว่า การนิยามความหมายของยาเสพติดมุ่งเน้นที่ผลที่จะเกิดขึ้นทั้งทางร่างกายและทางจิตใจหลังจากการเสพยาเสพติดเหล่านั้น รวมถึงได้มีการขยายความนิยามความหมายของยาเสพติดให้กว้างขวางและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ทำให้อาจสรุปความหมายของยาเสพติดได้ ดังนี้ ยาเสพติด หมายถึง ยาหรือสารเคมีใด ๆ ที่นำเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะด้วยวิธีใดก็ตาม เช่น กิน สูบ ดม ฯลฯ ติดต่อกันระยะใดระยะหนึ่งแล้ว มีผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น มีความต้องการปริมาณเพิ่มขึ้นและต่อเนื่อง ทำให้สุขภาพทรุดโทรมลง มีร่างกายชubbมอม มีโรคแทรกซ้อน และที่สำคัญทำให้เกิดอาการทางโรคประสาทจิตใจไม่ปกติ โดยหมายรวมทั้งยาเสพติดที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือได้จากจากธรรมชาติ หรือจากการสังเคราะห์ก็ได้ ทำให้ในการวิจัยครั้งนี้ ยาเสพติดจึงหมายรวมถึงสุรา และบุหรี่ด้วย

๓.๒.๒ ความเป็นมาของยาเสพติด

ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาไม่ได้มีการกล่าวถึงยาเสพติดไว้โดยตรงว่า ยาเสพติดเกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อใด แต่คาดว่าคงมีกำเนิดมาตั้งแต่ก่อนสมัยพุทธกาล เพราะปรากฏเรื่องของสารเสพติดชนิดหนึ่ง คือ สุรา ในคัมภีร์อรรถกถาชาดกว่า สุราได้ถูกค้นพบเป็นครั้งแรกโดยนายพรานป่านามว่า สุระ ชาวแคว้นกาสิ ในประเทศอินเดีย(ชมพูทวีป) ดังมีเรื่องราวโดยย่อ ดังนี้

นายพรานป่าชื่อว่า สุระ ท่องเที่ยวไปในป่าหิมพานต์ เพื่อหาของป่ามาขาย ณ ป่าหิมพานต์ ปรากฏต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่งที่มีค่าคบแยกออกเป็น ๓ สาขา ระหว่างแยกของค่าคบนั้น มีโพรงเป็นแอ่งลึกขนาดตุ่มน้ำ เมื่อมีฝนตกลงมาน้ำก็จะขังเต็มอยู่ในแอ่งนั้น และในที่ใกล้กันนั้นก็มี

^{๒๕}

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๘ คุรุยละเอียดใน [ออนไลน์]
แหล่งข้อมูล : elib.fda.moph.go.th/fulltext2/.../ยาเสพติด/พรบ/ฉบับที่%202.doc., (๑๔ มกราคม ๒๕๕๖).

ต้นไม้ที่มีผลนานาชาติ เช่น สมอ มะขามป้อม ขึ้นอยู่โดยรอบ เมื่อมีผลแก่สุกก็หลุดออกจากขั้ว ปลิวตกลงในแอ่งนั้น อีกทั้งพวกนกแขกเต้าก็คาบเอารวงข้าวสารีมาจิกกินบนค่าคบนั่นด้วย ทำให้เมล็ดข้าวสารีบ้าง เปลือกบ้าง ตกลงไปในแอ่งนั้นด้วย ครั้นถูกแสงแดดแผดเผานานเข้า น้ำในแอ่งก็กลายเป็นสีแดงและเกิดรสชาติขึ้น พอถึงหน้าแล้งพวกนกที่หิวกระหายก็พากันบิน มาดื่มน้ำในแอ่งบนค่าคปไม้นั้น แล้วเมามายกลิ้งตกลงไปที่โคนต้นไม้ กลับไปชั่วครู่หนึ่ง พอสร้างเมาก็ส่งเสียงร้องแล้วพากันบินหนีไป ส่วนพวกสัตว์ป่า เช่น หมีไม้ และลิงค่าง เมื่อหิวกระหายก็พากันขึ้นไปดื่มน้ำแล้วมีลักษณะเดียวกันกับนกเหล่านั้นด้วย

นายพรานสุระสังเกตเห็นเช่นนั้นจึงคิดว่า ถ้าน้ำบนแอ่งนั้นเป็นพิษ สัตว์ที่ดื่มก็ต้องตาย แต่เมื่อมันดื่มน้ำแล้วเพียงแต่กลับไปชั่วครู่ จากนั้นก็สามารถลุกขึ้นไปได้ น้ำนั้นคงจะไม่มีพิษแน่ จึงทดลองดื่มน้ำจนเกิดอาการเมา อยากกินเนื้อสัตว์จึงก่อไฟ แล้วจับนกและสัตว์ที่ดื่มน้ำนั้น แล้วเกิดเมาไม่อาจไปได้ มาฆ่าแล้วย่างเนื้อของมันกินเกลัมน้ำในแอ่งนั้น พลังมือข้างหนึ่ง ก็ร้ายราไป ส่วนอีกข้างหนึ่งก็ถือเนื้อย่างแล้วกินเกลัมน้ำนั้น เขามาเมาอยู่ ณ ที่นั้น ๒-๓ วัน

ณ ที่ไม่ห่างจากต้นไม้ นั้น มีดาบสผู้หนึ่งนามว่า วรุณ อาศัยอยู่ ครั้นวันต่อมานายพรานสุระ คิดได้ว่า ควรจะร่วมดื่มน้ำนั้นกับพระดาบสวรุณ จึงเอาระบอกไม้ไผ่บรรจุน้ำนั้นจนเต็ม พร้อมกับเนื้อย่างแล้ว นำไปยังที่อยู่ของพระดาบสนั้น แล้วกล่าวชักชวนดื่มน้ำนั้นด้วยกัน ทั้ง ๒ คน เคี้ยวเนื้อย่างไปพลางดื่มน้ำนั้นไปพลาง น้ำนั้นจึงมีชื่อว่า สุราและวารุณี เพราะนายพรานป่า ชื่อสุระ และพระดาบสชื่อวรุณ เป็นผู้ค้นพบและนำมาดื่มเป็นคนแรก จากนั้นทั้งนายพรานสุระ และพระดาบสวรุณ ได้ช่วยกันดักน้ำนั้นนำเข้าไปเผยแพร่ในเมือง จนได้รับความนิยมทั้งจาก ชาวเมืองและทั้งจากเจ้าผู้ครองนคร ทั้ง ๒ คน เห็นเป็นโอกาสดีจึงได้ไปกำหนดจดจำเครื่องปรุงร่ง ที่หล่นลงไปในแอ่งน้ำบนค่าคปไม้นั้นไว้ แล้วรวบรวมเป็นสูตรนำมาผลิตจำหน่ายแก่ประชาชน ทั่วไป สุราจึงได้แพร่หลายไปทั่วชมพูทวีปตั้งแต่นั้นมา^{๒๖}

จากเรื่องราวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สารเสพติดชนิดแรกที่เกิดขึ้นในโลก คือ สุรานั้นเอง และสาเหตุที่ได้ชื่อเช่นนี้ก็เพราะนายพรานสุระเป็นผู้ค้นพบคนแรกแล้วนำมาดื่มก่อน จากนั้นจึงนำมา ชวนพระดาบสชื่อวรุณดื่มด้วย ซึ่งในการดื่มครั้งนั้นพระดาบสคงจะเป็นฝ่ายแนะนำให้นายพราน นำเข้าไปเผยแพร่ในเมืองด้วย เนื่องจากก่อนหน้านี้จะพบพระดาบส นายพรานก็ได้ดื่ม ตามคำพัง จน เมามาไป ๒-๓ วัน แต่เขาก็ยังไม่ได้มีความคิดที่จะนำไปเผยแพร่ที่ไหน คงคิดแต่เพียงอยากจะให้พระ ดาบสได้ดื่มเป็นเพื่อนเท่านั้น ด้วยเหตุนี้เองที่ทำให้น้ำนั้นมีชื่อเรียก ๒ ชื่อ คือ สุราและวารุณี ตาม ชื่อของบุคคลทั้ง ๒ นี้ ในฐานะผู้ค้นพบและนำออกเผยแพร่จนเป็นที่รู้จักกันทั่วไปในครั้งนั้น

^{๒๖} พ.ช.อ.(ไทย) ๗/๑๕๓-๑๕๕.

นอกจากนี้ ยังมีข้อสังเกตว่า วิธีการเสพสารเสพติดในครั้งแรกนั้นใช้วิธีต้มเป็นหลักเพียงอย่างเดียว เพราะวิธีการเช่นนี้ได้ถูกกล่าวถึงในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ส่วนความเป็นมาของยาเสพติดนั้น มีความเป็นมาโดยย่อ ดังนี้

นักประวัติศาสตร์เชื่อว่า ชาวเมโสโปเตเมีย ซึ่งปัจจุบันอยู่ในบริเวณประเทศอิรัก อิหร่าน รู้จักการปลูกฝิ่นมาประมาณ ๕,๐๐๐ ปี ก่อน ค.ศ. ส่วนชาวกรีกทราบว่า ฝิ่นสามารถระงับความเจ็บปวดและความกลัดกลุ้มได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ชาวอินเดียก็ใช้ฝิ่นเสพเพื่อให้เกิดความมึนเมาโดยเห็นว่า เป็นความสุขและสามารถช่วยให้ลืมความทุกข์ต่าง ๆ ได้ ต่อมาในยุคศตวรรษที่ ๑๘-๑๙ ชาวตะวันตกมักล่าเมืองขึ้น จนทำให้พบว่า ฝิ่น สามารถทำอันตรายต่อผู้เสพได้ จึงใช้ฝิ่นเป็นเครื่องมือช่วยในการล่าเมืองขึ้นให้มาอยู่ในอาณานิคมของตนเอง

ส่วนในประเทศไทยฝิ่นเริ่มเข้ามาตั้งแต่สมัยใดยังไม่ทราบแน่ชัด แต่ปรากฏหลักฐานครั้งแรกในสมัยกรุงศรีอยุธยา รัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) ประมาณพ.ศ. ๑๕๐๓ มีกฎหมายบัญญัติการห้ามซื้อขายเสพฝิ่นไว้ ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงแจกกฎหมายป่าวเรื่องห้ามปรามผู้ขายผู้สูบฝิ่น แต่ยังไม่เป็นผลสำเร็จ ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้ทรงตราพระราชกำหนดโทษขึ้น ดังนี้ ‘ห้ามอย่าให้ผู้ใดสูบฝิ่น กินฝิ่น ซื้อมัน ขายมัน และเป็นผู้สมซื้อขายเป็นอันขาดทีเดียว ถ้ามีฟังจับได้และมีผู้ร้องฟ้องพิจารณาเป็นสัจจะให้ลง พระอาญาเขียน ๓ ยก ทเวนบก ๓ วัน ทเวนเรือ ๓ วัน ธิราชบาทว์ บุตรภรรยาและทรัพย์สิ่งของให้สิ้นเชิง ให้ส่งตัวไปตะพุ่นหญ้าช้าง ผู้รู้เห็นเป็นใจมิได้เอาความมาว่ากล่าวจะให้ลง พระอาญาเขียน ๖๐ ที’ ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นช่วงเวลาที่ตรงกับสมัยที่อังกฤษนำฝิ่นจากอินเดียไปบังคับขายให้จีน ทำให้มีคนจีนติดฝิ่นเพิ่มขึ้น และในช่วงเวลานั้นตรงกับระยะที่คนจีนเข้ามาค้าขายในประเทศไทยมากขึ้น จึงเป็นการนำการใช้ฝิ่นและผู้ติดฝิ่นเข้ามาในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีนโยบายที่ขอมให้คนจีนเสพและขายฝิ่นได้ตามกฎหมายแต่ต้องเสียภาษีผูกขาด มีนายภาษีเป็นผู้ดำเนินการ ปรากฏว่าภาษีฝิ่นทำรายได้ให้แก่ประเทศไทยเป็นอย่างมาก และมีการพยายามห้ามคนไทยไม่ให้เสพฝิ่น แต่ยังไม่ได้ผลเต็มที่ ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแก้ภาษีฝิ่น เพื่อให้มีการสูบฝิ่นน้อยลงจนสามารถเลิกได้ในที่สุด และทรงขอมให้รัฐบาลรายได้จากภาษีฝิ่น ทำให้ปริมาณเงินรายได้จากภาษีฝิ่นลดลงเรื่อย ๆ โดยรัฐได้เงินชดเชยจากภาษีอากรยาสูบแทน

ในพ.ศ. ๒๕๐๑ คณะปฏิวัติที่ปกครองประเทศไทยอยู่ในขณะนั้นได้ออกประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๗ ลงวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๑ ให้เลิกการเสพและจำหน่ายฝิ่นทั่วราชอาณาจักร

และกำหนดดำเนินการให้เสร็จสิ้นเด็ดขาดภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๒ โดยประกาศให้ ผู้เสฟผื่นขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตให้เสฟผื่นภายในวันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๑ และ ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๒ ห้ามมิให้ร้านผื่นจำหน่ายผื่นแก่ผู้ที่ไม่มียาอนุญาตให้สูบผื่น ยุปเล็กร้านจำหน่ายผื่นให้แก่ผู้ที่ไม่มียาอนุญาตภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๒ และ ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๒ ผู้กระทำผิดฐานเสฟผื่นหรือมุลผื่น นอกจากจะต้องรับโทษ ตามกฎหมายแล้วยังต้องถูกส่งไปรับการรักษา ณ สถานพยาบาลและพักฟื้นผู้อดผื่น ไม่เกิน ๙๐ วัน และให้กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงมหาดไทย ร่วมกันจัดตั้งสถานพยาบาลและ พักฟื้นผู้อดผื่น และมีการทำลายกล้องสูบผื่นที่ท้องสนามหลวง โดยมีจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ หัวหน้าคณะปฏิวัติเป็นประธานและควบคุมการเผาทำลายด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังได้แก้ไข กฎหมายว่าด้วยผื่น เพิ่มโทษผู้ละเมิดให้สูงขึ้น แต่ปรากฏว่าปัญหาเสฟผื่นก็ยังไม่ลดลงเลย นอกจากนี้ด้วยเสฟผื่นได้เปลี่ยนรูปไปเป็นเฮโรอีน และมีการพัฒนาด้านการผลิตจนกลายเป็น เฮโรอีนชนิดที่มีฤทธิ์รุนแรงยิ่งขึ้นเรียกว่า ผงขาว รวมถึงมีเสฟผื่นชนิดอื่น ๆ ที่แพร่ระบาด อยู่ด้วย เช่น กัญชา กระต้อม ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๐ มีเสฟผื่นชนิดหนึ่งที่แพร่ระบาด อย่างรุนแรง ได้แก่ สารระเหย ภายหลังเมื่อปัญหาการแพร่ระบาดของสารระเหยเริ่มลดลง แต่เสฟผื่นตัวใหม่ก็เกิดขึ้น ได้แก่ ยาบ้าหรือที่รู้จักกันในปัจจุบันว่า ยาบ้า รวมถึงเสฟผื่น ที่แพร่ระบาดในหมู่เยาวชน ได้แก่ ยาไอซ์ เคตามีน^{๒๗}

จากประวัติความเป็นมาของยาเสฟผื่น ทำให้พบว่า สารเสฟผื่นชนิดแรกที่เกิดขึ้น คือ สุรา โดยมีการกล่าวถึงการดื่มสุราแล้วเกิดอาการเมามาจนก่อให้เกิดความเสียหายต่าง ๆ แสดงใน ชาติกหลายเรื่องในพระพุทธศาสนา เช่น

เรื่องในอดีตชาติที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงแก่นางปิณทิกเศรษฐี ดังนี้ ในอดีตกาลพระโพธิสัตว์บังเกิดในตระกูลเศรษฐีได้รับตำแหน่งเศรษฐีหลังจากบิดาล่วงลับไปแล้ว มีทรัพย์ผิงดินประมาณ ๔๐ โกลี พระโพธิสัตว์ทำบุญมีทาน เป็นต้น เมื่อสิ้นชีวิตบังเกิดเป็น ท้าวสักกะเทวราช ส่วนบุตรชายเศรษฐีไม่จัดแจงทานวัตถุใด ๆ แต่ให้สร้างมณฑปเพื่อการดื่ม สุรา ระบาย รำฟ้อน และขับร้อง เป็นนักร้องหญิง นักร้องสุรา และนักร้องกินเนื้อ เป็นต้น ผลาญทรัพย์ ๔๐ โกลี และทรัพย์ต่าง ๆ ให้สิ้นไป กลายเป็นคนเข็ญใจ กำพรวร ทุ้งผ้าเก่า เมื่อท้าวสักกะเทวราชทรงทราบจึงมอบหม้อสารพัดนึกให้แก่บุตรชายด้วยความรัก พร้อมสั่งว่า เจ้าจง รักษาหม้อใบนี้ไว้ อย่าให้แตกทำลายไป แล้วกลับสู่เทวโลก จากนั้นบุตรชายเศรษฐีก็เที่ยวดื่มสุรา

^{๒๗} สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสฟผื่น กระทรวงยุติธรรม, ความรู้พื้นฐาน เพื่อการป้องกันยาเสฟผื่นในเยาวชน, หน้า ๓-๘.

จนวันหนึ่งเขาเมามายจึงโยนหมอนั้นเล่นไปในอากาศ ครั้งหนึ่งรับพลาดหม้อตกพื้นดินแตก ตั้งแต่นั้นมาเขาจึงกลับเป็นคนจนนุ่งผ้าเก่ามือถือกระบองเที่ยวไปจนตาย^{๒๔}

เรื่องพระราชเสวยมังสะพระโอรส ดังนี้ ในอดีตกาลมีพระราชานุกรมพราหมณ์พระองค์หนึ่ง เมื่อเว้นจากการเสวยน้ำเมาแล้วไม่อาจประพฤติราชกิจ หรือไม่อาจเสวยพระกระยาหาร อันปราศจากเนื้อได้ ในวันอุโบสถย่อมไม่มีการฆ่าสัตว์ คนครัวจึงได้ซื้อเนื้อไว้ก่อนวันหนึ่ง แต่เก็บเนื้อไว้ไม่คิดถูกสุนัขลักกิน เมื่อพระราชาทรงเสวยน้ำจันทน์จนเมา คนครัวได้น้อม พระกระยาหารที่ปราศจากเนื้อถวาย เมื่อพระราชานึกทรงเห็นเนื้อได้ทรงตรัสถาม คนครัว กราบทูลว่า เนื่องจากเป็นวันอุโบสถศีลจึงไม่ได้เนื้อ ทำให้พระราชาทรงรัดพระศอพระโอรส ให้ถึงชีพิตักษัยแล้วโยนไปข้างหน้าคนครัว รับสั่งว่า เจ้าจงจัดแจงแล้วนำมาโดยเร็ว พระราชา เสวยพระกระยาหารด้วยมังสะพระโอรส^{๒๕}

จากการสืบสุรจนเมามายเป็นเหตุแห่งความประมาทพลาดพลั้ง ทำให้กระทำสิ่งที่ไม่สมควรได้ดังเรื่องราวชาดกในอดีตที่ยกมาเป็นตัวอย่าง ในยุคต่อมาจึงมีการนำฝิ่นมาใช้เพื่อระงับความเจ็บปวด ลดความกลัดกลุ้ม และสร้างความสุขในหลายประเทศ จนกระทั่งฝิ่นแพร่หลายมากยิ่งขึ้นเมื่อชาวตะวันตกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการล่าเมืองขึ้น ต่อมาภายหลังเมื่อมีการเลิกฝิ่น ทำให้ยาเสพติดมีวิวัฒนาการกลายเป็นยาเสพติดชนิดใหม่ ๆ เกิดขึ้น และยิ่งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมากขึ้นเท่าใด ย่อมทำให้ยาเสพติดมีวิวัฒนาการจากยาเสพติดที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือได้จากธรรมชาติ กลายเป็นยาเสพติดที่ได้จากการสังเคราะห์มากยิ่งขึ้นในปัจจุบัน

๓.๓ ประเภทและโทษของยาเสพติด

ในปัจจุบันยาเสพติดที่ได้จากธรรมชาติมีปริมาณลดลง เพราะได้วิวัฒนาการไปเป็นยาเสพติดชนิดสังเคราะห์ที่มีผลต่อร่างกายและระบบประสาทต่าง ๆ รุนแรงมากยิ่งขึ้น และสามารถผลิตได้ง่ายขึ้น รวดเร็วขึ้น ทำให้ยาเสพติดทั้งหลายมีการแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง แม้จะมีการปราบปรามยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง แต่ยาเสพติดย่อมวิวัฒนาการไปเป็นยาเสพติดชนิดใหม่ ไม่สิ้นสุด จนในปัจจุบันยาเสพติดยังคงสร้างปัญหาให้กับสังคม และประเทศชาติอย่างต่อเนื่อง

๓.๓.๑ การจำแนกประเภทของยาเสพติด

ยาเสพติดสามารถจำแนกประเภทได้ตามลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

^{๒๔} บุ.ชา.ติก.อ.(ไทย) ๓/๔/๓๒๒-๓๒๓.

^{๒๕} มงฺกล.(ไทย) ๓/๒๒๘-๒๓๐.

ก. แบ่งตามแหล่งกำเนิด จำแนกได้ ๒ ประเภท^{๓๐} คือ

๑. ยาเสพติดธรรมชาติ (Natural Drugs) คือ ยาเสพติดที่ผลิตได้มาจากพืช เช่น ฝิ่น พืชกระท่อม กัญชา

๒. ยาเสพติดสังเคราะห์ (Synthetic Drugs) คือ ยาเสพติดที่ผลิตขึ้นด้วยกรรมวิธีทางเคมี เช่น เฮโรอีน แอมเฟตามีน

ข. แบ่งตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖ จำแนกได้ ๕ ประเภท^{๓๑} คือ

๑. ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน

๒. ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น มอร์ฟีน โคเคนหรือโคคาอิน โคเดอีน ฝิ่นยา

๓. ยาเสพติดให้โทษที่มียาเสพติดให้โทษประเภทที่ ๒ เป็นส่วนผสมอยู่ด้วยตามที่ได้อ่านทะเบียนตำรับยาไว้ตามมาตรา ๔๑ เช่น ยาแก้ไอที่มีโคเดอีน

๔. สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภทที่ ๑ หรือประเภทที่ ๒ เช่น อาเซติกแอนไฮไดรด์ อาเซติลคลอไรด์

๕. ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าอยู่ในประเภทที่ ๑ ถึงประเภทที่ ๔ เช่น กัญชา พืชกระท่อม

ค. แบ่งตามการออกฤทธิ์ของยาที่มีต่อร่างกาย จำแนกได้ ๔ ประเภท^{๓๒} คือ

๑. ยาเสพติดประเภทกดประสาท ทำให้ประสาทและสมองมีนชา อารมณ์จิตใจเฉื่อยชา และกล้ามเนื้อห่อนคลาย เช่น ฝิ่น อนุพันธ์ของฝิ่น เฮโรอีน ยานอนหลับ

๒. ยาเสพติดประเภทกระตุ้นประสาทสมอง ทำให้ประสาทและสมองตื่นตัวกระวนกระวาย เช่น กระท่อม แอมเฟตามีน ยาม้าหรือยาบ้า

๓. ยาเสพติดประเภทหลอนจิตประสาท ทำให้ประสาทหลอน เห็นภาพผิดไปจากปกติ ความรู้สึกสัมผัสแปรปรวน มีปฏิกิริยาผิดไปจากความจริงทั้งหมด เช่น แอลเอสดี

^{๓๐} สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม, **ความรู้พื้นฐานเพื่อป้องกันยาเสพติดในเยาวชน**, หน้า ๕.

^{๓๑} พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ ดูรายละเอียดใน [ออนไลน์] แหล่งข้อมูล :

<http://elib.fda.moph.go.th/fulltext2/%E0%B8%81%E0%B8%8E%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%B2%E0%B9%80%E0%B8%AA%E0%B8%9E%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%94%E0%B8%9E%E0%B8%A3%E0%B8%9A%E0%B8%89%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%881.doc.>, (๑๒ มกราคม ๒๕๕๖).

^{๓๒} กระทรวงศึกษาธิการ, **ข้อมูลการวิจัยเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ**, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๖๐), หน้า ๓๐-๓๑.

๔. ยาเสพติดประเภทออกฤทธิ์ผสมผสานกัน ยาเสพติดบางชนิดเมื่อเสพปริมาณน้อยจะออกฤทธิ์กระตุ้นประสาท เช่น กัญชา และต่อมาจะกดประสาท แต่ถ้าเสพปริมาณมากขึ้นอีกจะทำให้เกิดประสาทหลอนได้

ง. แบ่งตามการออกฤทธิ์ของยาที่มีต่อระบบประสาทส่วนกลาง จำแนกได้ ๔ ประเภท^{๓๓} คือ

๑. ประเภทกระตุ้นประสาทส่วนกลาง คือ เมื่อเข้าสู่ร่างกายจะตรงไปสู่สมองส่วนที่เป็นศูนย์สัจและสมองส่วนที่เป็นศูนย์ก้าวร้าว เพื่อกระตุ้นให้หลังสื่อเคมีต่างๆ ออกมามากกว่าปกติ จนมีความเบิกบานใจ กระชุ่มกระชวย มีเรี่ยวมีแรง ขยันขันแข็ง สามารถอ่านหนังสือหรือขับรถบรรทุกได้ทั้งวันทั้งคืน ถ้าใช้ยามากขึ้นผู้เสพยาจะมีการก้าวร้าวดุร้าย กลายเป็นอาชญากรที่เหี้ยมโหดได้ ยาประเภทนี้ได้แก่ โคเคน ยาม้าแอมเฟตามีน และสารที่เข้ากาเฟอีน รวมถึงบุหรี่ยี่งก็จัดอยู่ในจำพวกนี้ด้วย

๒. ประเภทกดประสาทส่วนกลาง คือ เมื่อเข้าสู่ร่างกายจะทำหน้าที่แทนสารกาบาสามารถเบรกสมองส่วนที่ทำงานหนักมากให้ทำงานน้อยลงได้ มีจิตใจสงบเยือกเย็น ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่กระสับกระส่าย ไม่มีความทุกข์ร้อนใด ๆ ยาประเภทนี้ได้แก่ ยาก่อมประสาททั้งหลายรวมทั้งเหล้า ยานอนหลับก็จัดเป็นยาก่อมประสาทชนิดหนึ่ง แต่ถ้ารับประทานเกินขนาดจะทำให้นอนหลับไม่ตื่นหรืออาจตายได้ ส่วนยาประเภทสารฝิ่น เช่น มอร์ฟีนและเฮโรอีนจะเข้าไปกดประสาทส่วนกลาง ทำให้สื่อเคมีอีกตัวหนึ่ง คือ เอนดอร์ฟิน หลังออกมามาก ทำให้หายปวด ทั้งทางกายและทางใจ

๓. ประเภททำให้ประสาทบิดเบี้ยว คือ เมื่อเสพยาเข้าไปแล้วจะทำให้อายตนะสัมผัสสับสนไปหมด มีอาการประสาทหลอน มีความรู้สึกสามารถสัมผัสจิตใจคนอื่นได้ เข้าลักษณะเป็นคนประสาทเบี้ยว ไม่รู้อะไรเป็นอะไร ยาประเภทนี้ได้แก่ กัญชา ยาไอ ซึ่งย่อมาจากคำว่า เอ็กสตาซี

๔. ประเภทสารระเหย ยาประเภทนี้ได้แก่ กาว ทินเนอร์ และสีที่วัยรุ่นนิยมเอามาสูดดมกัน ของใช้ประจำบ้านที่เข้าสารเคมีหลากหลายชนิด และก๊าซสบบางอย่าง ก็จัดอยู่ในยาเสพติดประเภทนี้ ถ้าใช้มาก ๆ สารระเหยจะกลายเป็นยากระตุ้นประสาทก็ได้ เป็นยากดประสาทก็ได้ ทั้งยังจะทำให้ประสาทบิดเบี้ยวได้ด้วย

^{๓๓} นายแพทย์ทรงเกียรติ ปิยะกะ และเวทิน สันสนียเวทย์, ยืมผู้เรียนรู้ยาเสพติด, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๐), หน้า ๑๕-๒๓.

จ. แบ่งตามหลักขององค์การอนามัยโลก จำแนกได้ ๕ ประเภท^{๓๔} คือ

๑. ประเภทฝุ่นหรือมอร์ฟิน รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์คล้ายมอร์ฟิน เช่น ฝิ่น มอร์ฟิน เฮโรอีน เพธิดีน
๒. ประเภทบาบิบูเรต รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์ทำนองเดียวกัน เช่น เซโคบาร์บิทัล อะโมบาร์บิทัล พาราดีไซด์ เมโพรบาเมท ไดอาซีแพม คลอไดอาซีพอกไซด์
๓. ประเภทแอลกอฮอล์ เช่น เหล้า เบียร์ วิสกี้
๔. ประเภทแอมเฟตามีน เช่น แอมเฟตามีน เดกซ์แอมเฟตามีน
๕. ประเภทโคเคน เช่น โคเคน ไซโคคา
๖. ประเภทกัญชา เช่น ใบกัญชา ยางกัญชา
๗. ประเภทกัท เช่น ใบกัท ใบกระท่อม
๘. ประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี ดีเอ็มที เมสกาลิน เมล็ดมอร์นิงโกลด์ ต้นลำโพง เห็ดเมาบางชนิด
๙. ประเภทอื่น ๆ เป็นพวกที่ไม่สามารถเข้าประเภทใดได้ เช่น ทินเนอร์ เบนซิน น้ำยาล้างเล็บ ยาแก้ปวด บุหรี่^{๓๕}

การจำแนกประเภทของยาเสพติดตามลักษณะที่แตกต่างกันนี้ แสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการของยาเสพติดจากธรรมชาติมาสู่ยาเสพติดสังเคราะห์ที่ผลิตขึ้นด้วยกรรมวิธีทางเคมีที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น รวมถึงแสดงให้เห็นถึงผลของยาเสพติดที่มีต่อร่างกายและระบบประสาทต่าง ๆ ที่มีความรุนแรงซับซ้อนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดชนิดต่าง ๆ ที่เกิดจากความพยายามที่จะคัดค้าน ผลิต และหลบเลี่ยงข้อบังคับกฎหมายต่าง ๆ

๓.๓.๒ ลักษณะและการออกฤทธิ์ของยาเสพติด

การจำแนกประเภทของยาเสพติดตามลักษณะต่าง ๆ ทำให้เห็นถึงวิวัฒนาการของยาเสพติด และผลของยาเสพติดที่มีต่อร่างกายและระบบประสาทต่าง ๆ ที่มีความรุนแรงซับซ้อนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นถึงปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดชนิดต่าง ๆ นั้น เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดแต่ละชนิดจะได้แสดงลักษณะและการออกฤทธิ์ของยาเสพติดแต่ละชนิดจำแนกตามแหล่งกำเนิดของยาเสพติด ดังนี้

^{๓๔} สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม, ความรู้และแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ชูเนี่ยนอุตสาหกรรม จำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๘.

^{๓๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘.

ก. ลักษณะและการออกฤทธิ์ของยาเสพติดธรรมชาติ

ประเภทยาเสพติด	ลักษณะทั่วไป	การออกฤทธิ์
ฝิ่น	เป็นพืชล้มลุก ดอกจะเจริญเติบโตเป็นผลฝิ่นต่อไป เมื่อผลแก่ใช้มีดกรีดจะได้ยางฝิ่น มีสีขาวเข้ม เมื่อถูกอากาศจะมีสีคล้ำ มีกลิ่นเหม็นเขียว รสขม ขาง และกรดอินทรีย์ เป็น อัลคาลอยด์ ซึ่งเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้ฝิ่นกลายเป็นสารเสพติดให้โทษที่ร้ายแรง	กดประสาททางสมอง ทำให้สมองทำงานช้าลง เชื่องซึม ใจลอย ซึ่พจรเต้นช้า กดภูมิคุ้มกันของร่างกายทำให้ติดเชื้อโรคได้ง่าย
กระท่อม	เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง ใช้ส่วนใบในการเสพคล้ายใบฝรั่ง มี ๒ ชนิด ก้านและเส้นใบสีแดง และสีเขียว วิธีเสพโดยการเคี้ยวใบดิบหรือใบตากแห้งชงกับน้ำร้อนแบบชาจีน ปัจจุบันนำกระท่อมมาผสมกับวัสดุ เช่น ยากันยุง ยากล่อมประสาท น้ำยาซักผ้าขาว หลอดไฟ เรียกชื่อเป็น ๔x๑๐๐ หรือ ๘x๑๐๐	กระตุ้นประสาทและกดประสาท ทำให้หายปวดเมื่อยตามร่างกาย มีความสุข ทำงานได้ทนทาน ทนแดดได้ดี เสพไปนาน ๆ ผิวจะไหม้เกรียม คล้ายถูกแดดจัด ๆ ท้องผูก ปวดเมื่อยตามข้อ เนื้ออาหาร นอนไม่หลับ
กัญชา	เป็นพืชล้มลุก สูงประมาณ ๓ ฟุต ใบแยกเป็นแฉก ๕-๘ แฉก ส่วนที่นำมาเสพ กิ่ง ก้าน ใบ ยอดช่อดอก โดยนำมาตากแห้ง บด หรือหั่นหยาบ ๆ ยัดใส่บุหรี่หรือบ้องกัญชา ปัจจุบันในรูปของน้ำมันกัญชา	กระตุ้นประสาท ทำให้ผู้เสพตื่นเต้น ช่างพูด หัวเราะตลอดเวลาเสพมาก ๆ จะหลอนประสาท ทำให้เห็นภาพลวงตา ความคิดสับสน ควบคุมตัวเองไม่ได้

ประเภทยาเสพติด	ลักษณะทั่วไป	การออกฤทธิ์
มอร์ฟิน	มอร์ฟิน เป็นอัลคาลอยด์ของฝิ่น เป็นตัวการที่ทำให้ฝิ่นมีฤทธิ์ทำให้มีินเมา ฝิ่นชั้นดีจะมีมอร์ฟิน ๑๐-๑๖ เปอร์เซ็นต์ ฝิ่นหนัก ๑ ปอนด์ นำมาสกัดมอร์ฟิน ๐.๒๒ ออนซ์หรือ ๖.๖ กรัม ในปัจจุบันมอร์ฟิน สังเคราะห์ด้วยกรรมวิธีทางเคมี มีลักษณะเป็นผงขาว หรือเทาเป็นเม็ดและเป็นก้อน ไม่มีกลิ่น รสขม มีฤทธิ์สูงกว่าฝิ่น เสพติดได้ง่าย	กดระบบส่วนกลาง ลดความรู้สึกเจ็บปวด ทำให้รู้สึกง่วงหลับ ลดการทำงานของร่างกาย อาการข้างเคียงทำให้อาเจียน ท้องผูก เกิดอาการคันบริเวณใบหน้า ตาแดง ม่านตาคำหด ตีบ

ตารางที่ ๓.๒ แสดงลักษณะและการออกฤทธิ์ของยาเสพติดธรรมชาติ

ข. ลักษณะและการออกฤทธิ์ของยาเสพติดสังเคราะห์

ประเภทยาเสพติด	ลักษณะทั่วไป	การออกฤทธิ์
เฮโรอีน	เฮโรอีน เป็นยาเสพติดที่ได้จากการสังเคราะห์ทางเคมีระหว่างมอร์ฟินกับสารเคมี เป็นผงขาว สีน้ำตาลหรือครีม รสขม ไม่มีกลิ่น การเสพโดยการสูดไอสารเข้าสู่ร่างกายจึงเรียกว่า ไอระเหยหรือแคป	เมื่อเสพทำให้มีอาการปวดกล้ามเนื้อ ปวดกระดูก ปวดข้อ มึนงง มีฤทธิ์แรงกว่ามอร์ฟิน ๔-๘ เท่า
ยาบ้า เมทแอมเฟตามีน	ยาบ้า เมทแอมเฟตามีน มีลักษณะเป็นยาเม็ดกลม คล้ายกับยาแก้ปวดทั่วไป มีสีต่างๆ เช่น สีส้ม สีน้ำตาล สีม่วง สีชมพู สีเทา สีเหลือง สีเขียว มักมีสัญลักษณ์ปรากฏอยู่บนเม็ดยา ได้แก่ F, M, TG, WY, R, 99	กระตุ้นประสาททำให้ไม่ง่วงนอน ร่างกายตื่นตัว หัวใจเต้นเร็ว ความดันโลหิตสูง ใจสั่น ประสาทตึงเครียด เสพเป็นเวลานาน สมองเสื่อม ประสาทหลอน หวาดระแวง คลุ้มคลั่ง เสียสติ เป็นบ้า อาจทำร้ายตัวเองและผู้อื่นได้

ประเภทยาเสพติด	ลักษณะทั่วไป	การออกฤทธิ์
ยาอี	เป็นเม็ดหรือแคปซูล ส่วนใหญ่จะเป็นเม็ดกลมแบนหนา ๐.๓-๐.๔ ซม. เส้นผ่าศูนย์กลาง ๐.๘-๑.๒ ซม. จะพิมพ์เป็นรูปต่าง ๆ เช่น ผีเสื้อ กระต่าย หรือพิมพ์เป็นอักษร CU, OK เสพโดยการกิน จะออกฤทธิ์ในเวลา ๔๕ นาที นานประมาณ ๖-๘ ชั่วโมง	กระตุ้นระบบประสาทระยะสั้น หลังจากนั้นจะหลอนประสาทอย่างรุนแรงฤทธิ์ของยาจะทำให้ผู้เสพรู้สึกกร้อน เหงื่อออกมาก ความดันโลหิตสูง ไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ แนวโน้มการฆ่าตัวตายสูง
ยาเค เคตามีน	เป็นผงสีขาว และน้ำบรรจุอยู่ในขวดสีขาว ถูกตั้งคราะห์ขึ้นเพื่อใช้เป็นยาสลบ ออกฤทธิ์ทำให้หมดสติภายใน ๑ นาที รูปแบบที่เป็นน้ำสำหรับฉีด รูปแบบที่เป็นผง ใช้เสพโดยการฉีดเข้าที่จมูก เสพซ้ำ ๓-๔ ครั้ง โดยทิ้งช่วงเสพครั้งละ ๕-๑๐ นาที จนได้ฤทธิ์ของยา	หลอนประสาทอย่างรุนแรง เมื่อเสพเข้าจะรู้สึกเคลิบเคลิ้ม รู้สึกว่าตนเองมีอำนาจพิเศษ เมื่อเสพไปนาน ๆ ผู้เสพกลายเป็นคนวิกลจริต เกิดสภาวะโรคจิต
โคเคน	สกัดได้จากใบของต้นโคคา นิยมปลูกในประเทศแถบอเมริกาใต้ มี ๒ ชนิด ได้แก่ ชนิดผงละเอียดสีขาว รสขม ไม่มีกลิ่น และชนิดก้อนผลึก เสพโดยวิธีการกิน การฉีด การฉีด การสูบ	กระตุ้นระบบประสาท ทำให้ผู้เสพหัวใจเต้นแรง ความดันโลหิตสูง ตัวร้อน เป็นไข้ ชีพจรเร็ว ประสาทหลอน ระบบสมองถูกกระตุ้นอย่างรุนแรง ทำให้เกิดอาการชัก มีเลือดออกในสมอง กล้ามเนื้อหัวใจเสื่อม ทำให้หัวใจล้มเหลว
ไอซ์	สังเคราะห์จากสารอีเฟดริน หรือซูโดอีเฟดริน เป็นยาเสพติดเมื่อเผาไหม้แล้วจะไม่มีกลิ่น ราคาถูกกว่าโคเคน และให้ผลด้านการเปี่ยมสุขนานกว่า จึงทำให้เป็นที่นิยมของผู้เสพ	กระตุ้นระบบประสาท ทำให้ผู้เสพรู้สึกเปี่ยมสุขทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรง ฤทธิ์ของยาจะคงอยู่ระหว่าง ๔-๑๔ ชม.

ประเภทยาเสพติด	ลักษณะทั่วไป	การออกฤทธิ์
แอลเอสดี	เป็นสารสกัดจากกรดไลเซอิก ที่มีเชื้อราชนิดหนึ่งชอบขึ้นในข้าวไรย์ เป็นผงละลายน้ำได้ดี พบแอลเอสดีในรูปของเม็ดยาแคปซูล หรือผสมในทอफीที่แพร่ระบาดมากมีลักษณะที่เป็นแผ่นกระดาษชุบหรือเคลือบสารแอลเอสดี เรียกในหมู่ผู้เสพว่า แสตมป์เมาหรือกระดาษเมา วิธีเสพนำกระดาษที่เคลือบแอลเอสดีมาเคี้ยวหรืออมหรือวางไว้บนลิ้น	แอลเอสดี มีความรุนแรงในการออกฤทธิ์ต่อสมองสูง ทำให้รู้ม่านตาขยาย อุณหภูมิร่างกายสูงขึ้น เหงื่อออก เบื่ออาหาร นอนไม่หลับ ปากแห้งและคัน มีฤทธิ์อยู่ได้นาน ๘-๑๒ ชม. ผู้เสพเกิดอาการประสาทหลอนเห็นภาพประสบการณ์ในอดีต เสพติดต่อเป็นเวลานานจะทำให้เป็นโรคจิต โดยเฉพาะผู้ที่ มีประสบการณ์ที่เลวร้ายต่าง ๆ

ตารางที่ ๓.๓ แสดงลักษณะและการออกฤทธิ์ของยาเสพติดสังเคราะห์

ปัจจุบันยาเสพติดชนิดดั้งเดิมที่ได้จากธรรมชาติมีปริมาณลดลง เนื่องจากต้องอาศัยกระบวนการผลิตที่ยุ่งยาก ใช้พื้นที่ในการเพาะปลูกมาก ใช้เวลานานกว่าจะได้ผลผลิต และต้องอาศัยฤดูกาล ในขณะที่วิวัฒนาการทางเคมีมีความเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ทำให้การสังเคราะห์ยาเสพติดจากสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์โดยกระบวนการทางเคมีสามารถทำได้ง่าย ใช้พื้นที่และเวลาน้อย ไม่ต้องอาศัยฤดูกาล จึงทำให้ยาเสพติดประเภทสังเคราะห์เหล่านี้เข้ามาแทนที่ยาเสพติดประเภทดั้งเดิมที่มีต้นกำเนิดมาจากพืช ทำให้เกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติดชนิดใหม่ ๆ เกิดขึ้น เช่น ยาบ้า ที่ทำให้ผู้เสพมีความขยันและอดทนเหมือนม้า ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๑ พบว่า มีการนำสารออกฤทธิ์กระตุ้นประสาทประเภท ‘เมทแอมเฟตามีน’ มาเป็นสารตั้งต้นในการผลิตยาบ้า และต่อมาได้มีการพัฒนากรรมวิธีโดยการนำเอา ‘อีเฟดรีน’ มาเป็นสารสำหรับผลิตหัวเชื้อยาบ้าแทน นอกจากนั้นแล้วยังมีการนำยาลดน้ำมูกหรือยาแก้ไอหวัดที่มี ‘ซูโดอีเฟดรีน’ ซึ่งเป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทมาสังเคราะห์ให้เป็น ‘เมทแอมเฟตามีน’ ยาไอซ์หรือยาบ้าได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ยาเสพติดทั้งหลายมีวิวัฒนาการไปพร้อมกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่าง ๆ จึงทำให้ยาเสพติดทั้งหลาย มีการแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง แม้จะมีการปราบปรามยาเสพติดชนิดหนึ่ง แต่ยาเสพติดย่อมมีวิวัฒนาการไปเป็นยาเสพติดชนิดใหม่ไม่สิ้นสุด จนในปัจจุบันยาเสพติดยังคงสร้างปัญหาให้กับสังคมอย่างต่อเนื่อง

๓.๓.๓ โทษของยาเสพติด

ยาเสพติดคือสารเคมีชนิดใดก็ตามที่เมื่อรับเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าด้วยวิธีใด ย่อมส่งผลเสียต่อร่างกาย อารมณ์ หรือพฤติกรรมของผู้ใช้ ดังรายละเอียดผลกระทบที่เกิดขึ้น^{๓๖} ดังนี้

ก. มีอาการติดทางใจ เป็นลักษณะเฉพาะที่สำคัญที่สุดของยาเสพติด คือ เมื่อใช้แล้วจะพยายามชวนชวนให้ได้ยำนั้นมา มีความคิดถึงจดจ่อต่อยำนั้น ทำให้ต้องหวนกลับไปใช้ใหม่อีก ถ้อยำนนั้นเป็นหลักในการดำเนินชีวิตประจำวันตามปกติ

ข. มีอาการติดทางกาย คือ มีการติดยาเกิดขึ้น ทำให้ต้องเพิ่มขนาดยาในการใช้ขึ้นทุกที ซึ่งลักษณะนี้อาจไม่พบในยาเสพติดทุกตัว และการเพิ่มของยาก็มีขีดจำกัดด้วยแม้แต่เฮโรอีน ดังรายงานขนาดการใช้ยาสูงสุดในประเทศไทยสูงถึง ๑,๔๐๐ มิลลิกรัมต่อวัน ซึ่งผู้ใช้ไม่ได้เสียชีวิตทันที ยกเว้นในระยะที่เพิ่มขนาดการใช้อย่างกะทันหัน การติดยานี้เป็นภาวะทางสรีรวิทยาที่ร่างกายต้องได้ยำนั้นมาเพื่อไม่ให้เกิดอาการอดยา

ค. ต้องมีอาการถอนยา คือ อาการทรมานทุกข์ทรมานทางกายและใจเมื่อปราศจากยาที่ติดนั้น อาการถอนยานี้เป็นดัชนีอย่างหนึ่งที่สามารถชี้บ่งได้ว่า ติดยาเสพติดแล้วหรือไม่

ง. เป็นพิษเป็นภัยต่อร่างกายและจิตใจของผู้ติดยา สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้เกี่ยวข้อง ต่อครอบครัว เกิดปัญหาด้านสังคมและเศรษฐกิจ รวมทั้งความมั่นคงของประเทศชาติ

จากผลกระทบที่เกิดขึ้นดังกล่าว ทำให้พบว่า เมื่อผู้เสพเสพยาเสพติดหรือสารเสพติดเข้าสู่ร่างกายแล้วย่อมเกิดอาการติดยา ส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมทั้งร่างกายและจิตใจ ซึ่งยาเสพติดหรือสารเสพติดแต่ละประเภทจะส่งผลมากน้อยแตกต่างกันตามประเภทของสารเสพติดนั้น ๆ จนกระทั่งส่งผลทำลายระบบประสาท สมอง ตลอดจนอวัยวะสำคัญของร่างกายและจิตใจ ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ผู้ติดยาเสพติดจะมีสุขภาพร่างกายทรุดโทรม เช่น ผู้ติดฝิ่น มอร์ฟีน เฮโรอีน ในระยะหนึ่งจะมีอาการชুবผอม เนื้อตัวเหลือง ริมฝีปากเขียว ตาเหลือง และซึม ไม่รู้สึกหิว เปื่อ เลื่อนลอย ซิพจรเต้นช้า ปวดกล้ามเนื้อ ปวดกระดูก ปวดตามข้อ หายใจไม่ออก จุกแน่น คล้ายใจจะขาด ผู้ติดเมทแอมเฟตามีน ยาไอซ์ ยาเค เป็นสาเหตุ ความดันโลหิตสูง ปวดศีรษะรุนแรง ตาแข็ง นอนไม่หลับ ทำลายสมอง^{๓๗}

การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ ผู้ติดยาเสพติดจะมีผลทำให้สมองถูกทำลาย เด็กและเยาวชนที่ติดยาเสพติดเป็นเวลานานแรมเดือนหรือแรมปี เกิดโรคชนิดหนึ่งชื่อว่า ‘โรคสมองติดยา’ ทำให้มีความผิดปกติด้านพฤติกรรม ควบคุมอารมณ์ได้น้อย อารมณ์ที่แสดงออกมากจะไม่มี

^{๓๖} ดร.วิทย์ เทียงบุญธรรม, ตำรายาเสพติด, หน้า ๑-๒.

^{๓๗} สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม, ความรู้และแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, หน้า ๓๕-๔๓.

การขัดเกลา ดิบและเถื่อน มีความรุนแรงและโหดเหี้ยม ซึ่งพฤติกรรมขาดการยับยั้งชั่งใจนี้จะคงอยู่ยาวนานเป็นแรมปี แม้จะหยุดเสพยาขนานนั้นแล้วก็ตาม คนที่มีสภาวะสมองติดยาจะขาดการยับยั้งอารมณ์ สมาธิสั้น สมองเสื่อมเร็วขึ้น ซึมเศร้า อาจทำร้ายตนเองหรือคนอื่น เมื่อมีอาการเกิดขึ้น และสิ่งที่เรียนรู้มาก่อนในเรื่องผิดชอบชั่วดี จะไม่สามารถนำมาหักห้ามอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้^{๓๔}

ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจของผู้ติดยาเสพติดนี้ เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสมองจากการเสพยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

การใช้ยาเสพติดจะส่งผลต่อสมอง ๒ ส่วน คือ สมองส่วนนอกหรือสมองส่วนคิด และสมองส่วนที่อยู่ชั้นในหรือสมองส่วนอยาก โดยสมองส่วนคิดทำหน้าที่ควบคุมสติปัญญา การใช้ความคิดแบบมีเหตุผล ขณะที่สมองส่วนอยากเป็นศูนย์ควบคุมอารมณ์ ความรู้สึก เวลาคนเราเสพยาเสพติด ตัวยาจะไปกระตุ้นทำให้สมองสร้างสารเคมีชื่อโดปามีน ซึ่งเป็นสารที่ทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกมีความสุข แต่ยาเสพติดทำให้สมองสร้างโดปามีนมากกว่าที่ธรรมชาติกำหนดจนทำให้รู้สึกเป็นสุขมากขึ้นกว่าปกติ สมองจึงมีการปรับตัวด้วยการลดการหลั่งสารเคมีนั้นลง เมื่อหมดฤทธิ์ของยาเสพติดจึงเสมือนว่าร่างกายมีอาการขาดสารโดปามีนทำให้มีอาการหงุดหงิด หรือซึมเศร้า ส่งผลให้ผู้เสพยาพยายามแสวงหายามาใช้ซ้ำ เมื่อใช้ยาเสพติดบ่อย ๆ จะทำให้สมองส่วนคิดถูกทำลาย การใช้ความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลจะหายไป แล้วสมองส่วนอยากจะอยู่เหนือสมองส่วนคิด จนทำอะไรตามใจตามอารมณ์มากกว่าเหตุผล ผู้ใช้ยาจึงมักแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีอารมณ์ก้าวร้าว หงุดหงิด ไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ จึงทำให้มีการใช้ยาเสพติดบ่อยขึ้น พอเสพไปหลาย ๆ ครั้ง สมองจะจดจำตัวกระตุ้น ที่อยู่แวดล้อมขณะเสพยาเสพติดไม่ว่าจะเป็นสถานที่ เพื่อนที่เคยเสพไปด้วยกัน หรือด้วยยาเสพติด แล้วเอาไปเชื่อมโยงกับความสุขที่เกิดจากฤทธิ์ของยาเสพติด เมื่อสมองไม่ได้รับการกระตุ้นจากยาเสพติด โดปามีนตามธรรมชาติก็ไม่พอสร้างความสุขจนเกิดอาการทรมานทรมาย เมื่ออยากมีความสุขก็ต้องพึ่งยาเสพติด สมองจึงจะหลั่งโดปามีนมากพอจนเกิดความสุขได้ อาการเช่นนี้เรียกว่า ‘สมองติดยา’ ในที่สุดก็ห้ามตัวเองไม่ได้ต้องทำทุกวิถีทางให้ได้ยาเสพติดมาเสพ ผลสุดท้ายจะเกิดความสุขเสียอย่างรุนแรงในด้านต่าง ๆ ของชีวิต ผู้เสพไม่สามารถควบคุมตนเองได้ด้วยสติปัญญาหรือความคิด และทำให้มีอาการทางจิตและสามารถเป็นโรคจิตเต็มขั้นได้ในที่สุด^{๓๕}

^{๓๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๕.

^{๓๕} สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม, *ความรู้พื้นฐานเพื่อการป้องกันยาเสพติดในเยาวชน*, หน้า ๔๑-๔๒.

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางจิตของผู้ติดสารเสพติดนี้ ย่อมส่งผลให้มีการกระทำที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น จากอาการของโรคสมองติดยาที่ทำให้เกิดความผิดปกติ ด้านพฤติกรรม การควบคุมอารมณ์ การแสดงอารมณ์ที่ขาดการขัดเกลา ดิบและเถื่อน มีความรุนแรงและโหดเหี้ยม จนขาดการยับยั้งชั่งใจ อาจสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้เกี่ยวข้อง ครอบครัว จนกระทั่งก่อให้เกิดปัญหาด้านสังคมและเศรษฐกิจ รวมทั้งความมั่นคงของประเทศชาติ ดังเช่นกรณีข่าวอาชญากรรมและโศกนาฏกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมจากผู้ก่อเหตุที่เสพยาเสพติดจนกระทั่ง ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ก. กรณีนายไสว แก้วกัลยา^{๔๐} อายุ ๓๘ ปี มีอาการติดยาบ้าอย่างหนักจนสติฟั่นเฟือน เกิดอาการคลุ้มคลั่งใช้มีดคายหญ้าฟันคอลูกชายคนโตวัย ๑๐ ปี คอขาดกระเด็น พร้อมกับใช้มีดอันเดียวกันนั้นฟันคอลูกคนเล็ก อายุ ๑ ปี ๑ เดือน ที่กำลังหลับอยู่จนตายคาที่ทั้งคู่

ข. กรณีนายเอก บุญมี^{๔๑} อายุ ๓๔ ปี ลูกชายผู้รับเหมาก่อสร้างใช้เครื่องตัดเหล็กตัดคอตัวเอง โดยพ่อนายเอกกล่าวว่า นายเอกติดยาบ้าตั้งแต่อายุ ๑๔ ปี ทำให้มีอาการทางประสาทจนต้องเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล แต่ตลอดเวลา ๒ วันที่ผ่านมา เนื่องจากยาระงับประสาทหมด ทำให้นายเอกมีอาการกระสับกระส่าย บ่นว่าเหมือนมีก้อนอะไรติดอยู่ที่คอ จนกระทั่งเอามาพาดเครื่องตัดเหล็กดังกล่าว

ค. นายเดโช รัตนโชติ^{๔๒} อายุ ๓๑ ปี ติดยาบ้าอย่างหนักจนถึงขั้นเสียชีวิต ใช้ท่อนไม้ตีนายสมพงษ์ รัตนโชติ อายุ ๖๕ ปี และนางฉวี รัตนโชติ ผู้เป็นบิดาและมารดาบังเกิดเกล้าเสียชีวิต กลายเป็นศพ เจ้าหน้าที่นำกำลังเข้าสกัดกั้นจนพบนายเดโชเดินแก้ผ้าอยู่กลางถนน และแจ้งเจ้าหน้าที่ว่าจะเดินทางไปโรงพยาบาล เจ้าหน้าที่จึงได้พาตัวไปส่งและควบคุมไว้ โดยนายธีรพงศ์ ชัยหุ้ย นายชายของนายเดโชเปิดเผยว่า นายเดโชติดยาบ้าอย่างหนักเคยเข้ารักษาตัวที่โรงพยาบาลสุราษฎร์มาแล้ว ๒ ครั้ง หลังจากนั้นกลับมาอยู่บ้าน แต่ยังมั่วสุมยาเสพติดเป็นประจำ ระยะหลังหันมาเสพน้ำกระท่อมเมยาอย่างหนัก เคยซ้อมพ่อและแม่ได้รับบาดเจ็บมาแล้ว

จากเหตุการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นโทษของยาเสพติดได้เป็นอย่างดีว่า มีความรุนแรงเพียงใด เพราะแม้แต่ลูกของตนเองแท้ ๆ ยังสามารถกระทำรุนแรงได้ถึงเพียงนี้ ซึ่งขัดแย้งต่อธรรมชาติของสัตว์ที่ย่อมรักและห่วงลูกของตนเอง รวมถึงพยายามปกป้องภัยอันตรายไม่ให้เกิดขึ้นกับลูกของตนเอง แต่เพราะการเสพยาเสพติดทำให้ผู้เสพลบกลายเป็นผู้ที่ทำร้ายลูกของตนเอง

^{๔๐} เพลิงมรดก, “เลขที่ ๑ วิภาวดี”, หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, (๒๕ เมษายน ๒๕๕๔) : ๑๕.

^{๔๑} เพลิงมรดก, “เลขที่ ๑ วิภาวดี”, หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, (๒๕ เมษายน ๒๕๕๔) : ๑๕.

^{๔๒} ไทยรัฐ, [ออนไลน์] แหล่งข้อมูล :

จึงเป็นภัยที่ใกล้ตัวและมีอันตรายยิ่งกว่าภัยอื่นใด ด้วยไม่สามารถคาดเดาได้ว่า เมื่อไรจะเกิดอาการ คลุ้มคลั่งขึ้น และยังถ้ามีกรณีในลักษณะเช่นนี้เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน จนเท่ากับจำนวนผู้ติดยาเสพติด ในประเทศไทย ย่อมจะเป็นมหันตภัยที่ร้ายแรงกว่าภัยธรรมชาติ อันจะก่อให้เกิดปัญหาและส่งผลกระทบโดยตรงต่อสังคม ความสุขสงบ และอนาคตของประเทศไทย

ดังสรุปสถิติอาชญากรรม ปี ๒๕๕๔ ที่ปัญหายาเสพติดครองอันดับ ๑^๓ มีรายละเอียด ดังนี้ กองบัญชาการตำรวจนครบาลสรุปสถิติคดีอาชญากรรมในพื้นที่กองบังคับการตำรวจนครบาล ๑-๕ ตั้งแต่เดือนมกราคม – ตุลาคม ๒๕๕๔ พบว่า คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหายมีสถิติสูงสุด โดยเฉพาะคดี ยาเสพติดเป็นปัญหาอันดับต้นที่มีสถิติการจับกุมมากที่สุด โดยมีการจับกุมได้มากถึง ๗๘,๘๓๘ คดี จับกุมผู้ต้องหาได้ ๗๕,๓๓๒ ราย ส่วนคดีรองลงมา คือ คดีเกี่ยวกับการค้าประเวณีมีสถิติการจับกุมทั้งสิ้น ๑๕,๓๗๓ คดี ในส่วนของคดีอุกฉกรรจ์สะท้อนขวัญมีจำนวน ๓๔๘ คดี เป็นคดีฆ่าผู้อื่น โดยเจตนา ๕๖ คดี คดีปล้นทรัพย์ ๔๘ คดี ส่วนคดีชีวิตร่างกายและเพศมีจำนวน ๒,๕๐๒ คดี เป็นคดีทำร้ายร่างกาย ๑,๖๘๓ คดี รองลงมาคือคดีข่มขืนกระทำชำเราจำนวน ๑๖๘ คดี

นอกจากนี้ ยังมีการเปิดเผยสถิติอาชญากรรมของไตรมาสสุดท้ายปี ๒๕๕๕^๔ มีรายละเอียดดังนี้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้แถลงรายงานสภาพอาชญากรรมในรอบ ๓ เดือน ที่ผ่านมตั้งแต่เดือนตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๕๕ มีคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ต่อชีวิตและร่างกาย และความผิดต่อทรัพย์ รับแจ้ง ๑๕,๒๗๗ คดี จับกุมได้ ๘,๘๖๐ คดี คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๕๖ โดยเป็นการรับแจ้งเพิ่มขึ้น ๕๑๕ คดี ซึ่งคดีความผิดเกี่ยวกับคดีอุกฉกรรจ์ต่อชีวิตและร่างกายมักเกิดขึ้น ในช่วงเวลา ๑๘.๐๐-๒๔.๐๐ น. มีสาเหตุมาจากการเมาสุรา ส่วนความผิดเกี่ยวกับทรัพย์นั้นพื้นที่เกิดเหตุส่วนใหญ่อยู่ในเขตเมืองทางเศรษฐกิจ

จากสถิติอาชญากรรมที่ยกตัวอย่างมาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ปัญหายาเสพติด เป็นปัญหาที่มีความรุนแรงและมีจำนวนคดีเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อสังคม และประเทศไทยเป็นอย่างมาก นอกจากนี้จากสถิติคดีอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ต่อชีวิตและร่างกายที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นและมักมีสาเหตุมาจากการเมาสุรา อันสะท้อนให้เห็นถึงโทษของยาเสพติดได้เป็นอย่างดี

ซึ่งการแสดงโทษของยาเสพติดดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังสอดคล้องกับการแสดงโทษหรืออันตรายที่จะเกิดแก่ผู้ดื่มสุราเมรัยในปัจจุบันที่มีพรรณาไว้ ดังนี้

^๓ เว็บไซด์, [ออนไลน์] แหล่งข้อมูล : <http://highlight.kapook.com/view/65496>, (๑๒ มกราคม ๒๕๕๖).

^๔ พิมพ์ไทย, [ออนไลน์] แหล่งข้อมูล : <http://pimthai.co.th/?p=26020>, (๑๒ มกราคม ๒๕๕๖).

คู่ก่อนคบหาคินบุตร โทษ ๖ อย่าง ต่อไปนี้ ผู้ที่ดื่มน้ำเมา คือ สุราและเมรัยเป็นประจำ จะได้เห็นทันตา คือ

๑. ทรัพย์สิ้นฉิบหาย
๒. ก่อการทะเลาะวิวาท
๓. เป็นบ่อเกิดแห่งโรคหลายชนิด
๔. ทำให้เสียชื่อเสียง
๕. เปิดเผยสิ่งที่ควรละอายและเรื่องที่ควรปกปิด
๖. ทำให้สติปัญญาเสื่อม^{๔๕}

และการเสพสิ่งเสพติดทั้งหลายย่อมส่งผลเสียต่อตัวผู้เสพไปจนถึงสัมปรายภพ (ชาติหน้า) อีกด้วย ดังมีพระพุทธพจน์ตรัสแสดงโทษของการดื่มสุราเมรัยที่ย่อมชักนำบุคคลให้ตกต่ำลง ในเบื้องต้น ดังนี้ “คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย การดื่มสุราและเมรัยอันบุคคลใด ๆ เสพมาก ทำเป็นประจำ (และ) เพิ่มปริมาณมากเข้า ย่อมชักนำไปให้เกิดในนรก ในกำเนิดสัตว์เดรัจฉาน ในแดนแห่งเปรต ผลของการดื่มสุราและเมรัยอย่างเบาที่สุด คือ ทำให้ผู้เสพเป็นบ้า”^{๔๖}

นอกจากนี้ ในคัมภีร์ระดับอรรถกถายังได้กล่าวถึงโทษของการดื่มสุราและเมรัยไว้ ดังนี้ “คนเมาสุราย่อมไม่รู้ธรรม ไม่รู้ธรรม ย่อมทำอันตรายแม้แก่มารดาบิดา แม้แก่พระพุทธเจ้าและเหล่าพระอริยสาวก ย่อมถูกตำหนิในชาตินี้ แม้ตายไปแล้วก็ไปสู่ทุคติ และถึงความเป็นคนวิกลจริต ไปทุก ๆ ชาติ”^{๔๗} ทำให้เห็นได้ว่า โทษของการเสพยาเสพติดนั้น เมื่อนำมาพิจารณาเทียบเคียงกับ การดื่มสุราและเมรัยที่มีปรากฏในพระพุทธศาสนาย่อมอนุโลมเป็นโทษที่เกิดขึ้นแก่ตัวบุคคลผู้เสพได้เฉกเช่นเดียวกัน จึงสามารถสรุปได้ว่า เมื่อบุคคลขาดสติจากความเมาเมาเนื่องจากการเสพยาเสพติดเป็นเหตุแล้ว ย่อมสามารถทำความเข้าใจได้ทุกอย่าง เพราะเมาแล้วย่อมเกิดความประมาทนั่นเอง

๓.๔ ปัญหาและผลกระทบจากยาเสพติดต่อเยาวชนไทย

ปัญหายาเสพติดนับเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการเป็นอยู่อย่างมาก โดยเฉพาะปัญหาเสพติดในเยาวชน เพราะเยาวชนเป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสหลงเข้าสู่วงจรของปัญหาเสพติดได้ง่าย และยังเป็นอนาคตของชาติอีกด้วย

^{๔๕} ที.ป.า.(ไทย) ๑๑/๑๙๕/๑๕๖.

^{๔๖} อ.อ.อ.อ.อ.(ไทย) ๒๓/๑๓๐/๒๕๒-๒๕๓.

^{๔๗} พ.พ.อ.(บาลี) ๑/๑๒๔

๓.๔.๑ ปัญหาเสพติดในเยาวชนไทย

คำว่า “ปัญหา หมายถึง ข้อสงสัย ข้อขัดข้อง”^{๔๘} ดังนั้นของคำว่าปัญหาในพจนานุกรม ศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ดังนี้ “สถานการณ์ที่กำหนดไว้ว่า เป็นข้อขัดข้องที่จะต้องแก้ไข เอาชนะหรือปรับตัวตาม”^{๔๙} ตัวปัญหานี้เป็นเหตุเกิด หรือบ่อเกิดแห่งทุกข์ สาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ ได้แก่ ความอยากเป็นที่ยิ่งของมนุษย์ ดังพุทธทวณะว่า “ภิกษุทั้งหลาย ทุกขสมุทัยอริยสัจ คืออะไร คือค้นหาที่ทำให้เกิดภพใหม่ ประกอบด้วยความเพติดเพติน และความติดใจ คอยเพติดเพตินอยู่ใน อารมณ์นั้น ๆ ได้แก่ กามตัณหา ภวตัณหา และวิภวตัณหา”^{๕๐} เป็นเหตุเกิด ส่วนผลนั้นเป็นตัวทุกข์ คือสภาพที่ทนได้ยาก หรือบีบคั้นขาดแก่นสารและความเที่ยงแท้ ซึ่งเป็นผลที่เกิดตามมาจากหลัง เรียกว่า ผล เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากเหตุหรือปัจจัย หรือเรียกว่า ผลกระทบ

ตามหลักขององค์การอนามัยโลกถือว่า การติดยาเสพติดเป็นโรคภัยร้ายแรงอย่างหนึ่ง ผู้ที่เป็นโรคนี้จะต้องได้รับการรักษาเยียวยาจึงจะหายขาดได้ ทำให้จำเป็นต้องมีการวินิจฉัยโรคติดยาเสพติด ดังคำกิริยของจิตแพทย์ทั่วโลกชื่อ DIAGNOSTICAL AND STATISTICAL MANUAL OF MENTAL DISORDERS ฉบับที่ ๔ ปี ค.ศ. ๑๙๕๔ ได้แสดงสาระสำคัญเกี่ยวกับการวินิจฉัยโรคยาเสพติดไว้^{๕๑} ดังนี้

ก. ทำให้ผู้เสพเสียการควบคุม คือ บังคับตัวเองไม่ได้ ห้ามความต้องการไม่ได้ ตั้งใจจะหยุดก็หยุดไม่ได้ เหมือนคนที่ติดเหล้า มักจะจิบนิดจิบหน่อย จิบบ่อย ๆ ไม่รู้จักหยุด ใครทักใครว่า ก็ยังจิบไม่สร้างชา บอกว่าไม่ติด ไม่ติด จะเลิกเมื่อไรก็เลิกได้ เอาเข้าจริง ๆ ก็เลิกไม่ได้สักที เรียกว่าติดแต่ปาก

ข. ใช้ยาซ้ำซาก ใช้ไม่รู้จักหยุดหย่อน ไม่ว่าจะขึ้น เดิน นั่ง นอน คิดแต่เรื่องยาอย่างเดียว ขณะทำงานอยู่ก็ไม่กลัวจะถูกไล่ออกจากงาน ทั้งไม่สนใจใยดีว่าลูกเมียจะรอหรือหิวโหยอย่างไรหรือไม่

ค. คื้อยา อาการคื้อยานี้จะทำให้ผู้เสพเพิ่มจำนวนในการเสพมากขึ้น ทั้ง ๆ ที่รู้ว่ามีโทษ แต่ก็ต้องทำ เพราะมันเกิดอาการคื้อยาเสียแล้ว จะเสพเท่าจำนวนเดิมก็ไม่ถึงใจ จำต้องเพิ่มจำนวนยาให้มากขึ้นจึงจะสะใจ เมื่อเกิดอาการคื้อยาขึ้นแล้ว หากหยุดเสพจะเกิดอาการลงแดงหรืออาการ

^{๔๘} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, หน้า ๖๘๗.

^{๔๙} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๒๔, (กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิต, ๒๕๒๔), หน้า ๒๘๒.

^{๕๐} ที.ม.(บาลี) ๑๐/๔๐๐/๒๖๒.

^{๕๑} นายแพทย์ทรงเกียรติ ปิยะกะ และเวทิน ศันสนียเวทย์, ยืมผู้เรียนรู้ยาเสพติด, หน้า ๖-๘.

ขาดยาทันที อาการลงแดงนี้เกิดขึ้นได้ทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ ที่ปรากฏทางร่างกาย ได้แก่ คลื่นไส้ อาเจียน เหงื่ออาฟไหล ปวดท้อง ปวดกล้ามเนื้อ ปวดจนถึงกระดูก กล้ามเนื้อกระดูก อาจเป็นโรคลมชักถึงตายได้ ที่ปรากฏทางจิตใจ คือ ใจสั่น ใจหวิว กระวนกระวายใจ อยู่เฉยๆ ไม่ได้ หงุดหงิดรุ่มร้อน คึดคึดร้าย พาลหาเรื่องคนอื่นตลอดเวลา

จากการวินิจฉัยโรคยาเสพติด ทำให้พบว่า ยาเสพติดเป็นบ่อเกิดของปัญหาต่าง ๆ นับตั้งแต่ปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตัวผู้เสพเองที่จะได้รับความทุกข์ยากลำบากทั้งทางกายและทางใจ นอกจากนี้ ถ้าผู้เสพยาเงินมาซื้อยาเสพติดไม่ได้ก็อาจจะก่ออาชญากรรมได้ หรือเมื่อผู้เสพยาเสพติด จนขาดสติสัมปชัญญะอาจก่ออาชญากรรมได้เช่นเดียวกัน ซึ่งย่อมจะนำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัว ที่จะต้องสูญเสียทั้งเงินทอง ทั้งเวลาทำมาหากิน กระทั่งสังคมและประเทศชาติที่ต้องสูญเสีย แรงงานและเงินงบประมาณในการปราบปรามและรักษาผู้ติดสิ่งเสพติด ยาเสพติดจึงเป็นปัญหาสำคัญของชาติ โดยเฉพาะปัญหายาเสพติดในเยาวชนไทยที่ยังสร้างความเสียหายมากขึ้น

๓.๔.๒ สาเหตุของปัญหายาเสพติดในเยาวชนไทย

เหตุผลที่ทำให้สิ่งเสพติดเป็นปัญหาสำคัญของประเทศข้อหนึ่งคือ ปัจจุบันมีผู้ติดยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น “ซึ่งยาเสพติดที่แพร่ระบาดในประเทศไทย มีทั้งยาบ้า ยาไอ ยาเลิฟหรือเอ็กซ์ตาซี ยาเค โคเคน เฮโรอีน กัญชา สารระเหย แอลเอสดี ผีน มอร์ฟิน กระต่อม เห็ดขี้ควาย”^{๕๒} ทั้งนี้ ยังไม่รวมถึงจำนวนผู้ติดบุหรี่ สุรา ชา กาแฟ โดยการติดยาเสพติดอาจมีสาเหตุมาจากปัจจัยต่าง ๆ ดังที่ผศ. สุชิน บัวงามได้แสดงไว้ในคำรายนามและสารเสพติด^{๕๓} ดังนี้

ก. อยากลอง อยากรู้ อยากเห็น อยากสัมผัส ซึ่งเป็นสัญชาตญาณอย่างหนึ่งของมนุษย์ โดยคิดว่า ‘ไม่คิด’ แต่เมื่อลองเสพเข้าไปแล้วมักจะติด

ข. ถูกเพื่อนชักชวน ส่วนใหญ่พบในกลุ่มเยาวชน ทำตามเพื่อนเพราะต้องการ การยอมรับจากเพื่อนฝูง หรือถูกชักจูงว่าใช้แล้วทำให้สมองปลอดโปร่ง หรือใช้แล้วทำให้ขยันจึงเหมาะแก่ การเรียนและการทำงาน

ค. ถูกหลอกลวง โดยอาศัยรูปแบบสีสนสวยงาม ทำให้ผู้รับไม่อาจทราบได้ว่า สิ่งที่ได้รับเป็นยาเสพติด

ง. ใช้เพื่อลดความเจ็บปวดทางกาย อันเนื่องมาจากโรคภัยไข้เจ็บจนเกิดการติดยา เพราะใช้เป็นประจำ

^{๕๒} ผศ.สุชิน บัวงาม, ยาและสารเสพติด, หน้า ๗๐-๗๓.

^{๕๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๔.

จ. เกิดจากความคะนองและขาดสติยั้งคิด ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าเป็นยาเสพติดแต่อยากแสดง ความเก่งกล้า อวดเพื่อน จึงชวนกันเสพจนติด

ฉ. ภาวะสิ่งแวดล้อมรอบตัว เอื้ออำนวยที่จะส่งเสริมและผลักดันให้หันเข้าหายาเสพติด เช่น ครอบครัวแตกแยก สมาชิกในครอบครัวขาดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ภาวะเศรษฐกิจบีบบังกับ ให้ทำเพื่อความอยู่รอด อยากรวยเร็ว หรือพักอาศัยอยู่ในแหล่งที่มีการเสพและค้ายาเสพติด

นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังได้จำแนกสาเหตุการแพร่ระบาดของยาเสพติด ในเยาวชนไว้^{๕๔} ดังนี้

ก. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมนับว่ามีอิทธิพลสำคัญในการผลักดันให้บุคคล ติดยาเสพติด เพราะอาจถูกชักชวนด้วยเหตุผลต่าง ๆ ให้ลองเสพหรืออาจจะเสพด้วยความสมัครใจหรือ ความเกรงใจ จนสุดท้ายทำให้ติดยาเสพติดได้

ข. สาเหตุจากความอยากรู้อยากเห็น ส่วนมากเกิดจากความคึกคะนอง ทั้ง ๆ ที่รู้ว่ายาสเสพติดเป็นสิ่งไม่ดี แต่ก็ทดลองเสพเพื่อแสดงให้เห็นเพื่อนฝูงเห็นความเก่งกล้า เป็นการโอ้อวด ซึ่งมักทำไป โดยขาดความยั้งคิด แต่คิดว่าเป็นของโก้เก๋ บางคนเสพเพื่อให้เข้ากับเพื่อนฝูงที่ติดยาได้ในที่สุด บ่อย ๆ เข้าก็ติดยาเสพติด

ค. สาเหตุจากการทดลอง โดยสำนึกและมั่นใจในตนเองเกินไปว่า ตนเองจิตใจเข้มแข็ง และอยากลองว่ารสชาติยาเสพติดเป็นอย่างไร เมื่อทดลองหลายครั้งเข้าก็จะทำให้ติดและ ในที่สุด ก็เลิกไม่ได้

ง. สาเหตุจากถูกหลอกลวงให้เสพยาเสพติดที่ผสมปนปลอมเข้ามากับอาหาร ของขบเคี้ยว เช่น ทอฟฟี่ ลูกกวาด หรืออัดไส้บูหรี่ เยาวชนที่ถูกหลอกลวงอาจหลงเชื่อ และติดยาได้ในที่สุด

จ. สาเหตุจากการเชื่อผิด ๆ เช่น การใช้ยาเสพติดจะทำให้ช่วงระยะเวลาของการพักผ่อน มีความสุข เพราะยาเสพติดทำให้ลืมความทุกข์ ความเคร่งเครียด ความกังวลที่ต้องเผชิญในชีวิต ประจำวัน เยาวชนจึงมักเริ่มจากการสูบบุหรี่ ต่อไปก็สูบกัญชา และเปลี่ยนเป็นมอร์ฟินหรือเฮโรอีน ในที่สุด จนในที่สุดก็ติดยา

ฉ. สาเหตุจากขาดความอบอุ่นทางใจ เยาวชนที่ขาดความอบอุ่นจากบิดามารดา หรือ ครอบครัวที่แตกแยก หรือสภาพครอบครัวที่บิดามารดาทะเลาะกันเป็นประจำ ทำให้ขาดความเอาใจใส่ ต่อเยาวชนเท่าที่ควร สร้างให้เกิดความเบื่อบ่นแก่เยาวชน เยาวชนไม่อยากจะกลับบ้านเพื่อพบสภาพ การทะเลาะวิวาทของบิดามารดาจึงหาทางออกไปนอกบ้าน หรือกลับจากโรงเรียนแล้วไปบ้านเพื่อน ซึ่งทำให้อาจถูกเพื่อนที่ติดยาเสพติดอยู่แล้วชักจูงได้ง่าย ทำให้ติดยาเสพติดในที่สุด นอกจากนี้

^{๕๔} กระทรวงศึกษาธิการ, ข้อมูลการวิจัยเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ, หน้า ๓๕-๔๒.

เยาวชนที่ขาดบิดามารดาเลี้ยงต้องช่วยเหลือตนเองตั้งแต่เล็ก ทำให้ไม่มีโอกาส เข้าโรงเรียนย่อมมีความรู้สึกเป็นปฏิกิริยาต่อสังคม พยายามทำทุกสิ่งทีตรงข้ามกับสิ่งที่สังคมยอมรับ เยาวชนเหล่านี้จะพยายามทดลองเสพยาเสพติดเพื่อแสดงว่าตนเองเก่ง เป็นการประชดประชันสังคม เพราะรู้สึกว่บิดามารดาและสังคมไม่ยุติธรรมต่อตนเอง ตนเองไม่ได้รับความรักความเอาใจใส่เหมือนเยาวชนคนอื่น ๆ ทำให้เยาวชนเหล่านี้ นอกจากจะติดยาเสพติดแล้วยังเป็นเครื่องมือของผู้ค้ายาเสพติด ซึ่งเท่ากับเป็นอีกช่องทางหนึ่งของการระบาดของยาเสพติด

ข. สาเหตุจากความเจ็บป่วยทางกาย เยาวชนบางคนมีโรคทำให้เกิดความเจ็บปวด เช่น กระดูกหัก หรือปวดศีรษะอย่างรุนแรงเป็นประจำ แต่ไม่ยอมให้แพทย์รักษาเพราะความอาย หรือความกลัว หรือฐานะการเงิน ซึ่งเยาวชนเหล่านี้มักใช้วิธีการแก้ปัญหาด้วยการใช้ยาระงับอาการเจ็บปวดต่าง ๆ จนทำให้เกิดการติดยา

เมื่อพิจารณาปัจจัยทีมีผลต่อการติดยาเสพติด และสาเหตุการแพร่ระบาดของยาเสพติดในเยาวชน ทำให้พบว่มีความสอดคล้องกันคือ ปัญหายาเสพติดเกิดจากสาเหตุสำคัญ ดังนี้

ก. สาเหตุจากตัวเยาวชน เช่น อยากรู้ อยากลอง มีความคึกคะนองและมั่นใจในตนเอง ต้องการการยอมรับ มีความเชื่อที่ผิด ๆ ใช้ระงับความเจ็บปวด

ข. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม เช่น สภาพครอบครัว สภาพเศรษฐกิจ พักอาศัยอยู่ในแหล่งทีมีการเสพและค้ายาเสพติด ถูกเพื่อนชักชวน ถูกหลอกลวง

ซึ่งนายแพทย์แม็กโดนัลด์ (Mac Donald) ได้ศึกษาวิจัย และ สรุปขั้นตอนของการติดยาเสพติดไว้^{๕๕} ดังนี้

ก. ขั้นที่ ๑ ทดลองยา เยาวชนจะเริ่มทดลองยาเมื่ออายุ ๑๔-๑๕ ปี ส่วนใหญ่จะเป็นพี่น้องหรือเพื่อนชักเยียดให้ทดลอง เริ่มต้นจากดื่มเบียร์ สูบกัญชา หรือสูดสารระเหย โดยอาจจะเริ่มที่บ้านหรือตามงานปาร์ตี้ ด้วยการแอบเสพยาในระยะสั้น ๆ และใช้เวลาน้อย ๆ เท่านั้น พอฤทธิ์ยาผ่านเข้าสู่สมองไม่นานก็จะคืนสู่สภาพปกติ ไม่เป็นพิษกั้ค้าง ซึ่งการทดลองยาในระยะนี้เป็นการย้าให้เยาวชนเข้าใจว่ เป็นสิ่งที่ทำให้ตนเองรู้สึกดี ต้องเป็นของดีแน่นอน

ข. ขั้นที่ ๒ ใช้เป็นประจำ หลังจากทีทดลองใช้ยาแล้ว เยาวชนก็จะหันมาใช้ยามากขึ้น เริ่มหนีโรงเรียน ขาดเรียนบ่อย ไม่สนใจทีจะเล่นกีฬา ผลการเรียนตกต่ำ จิตใจหมกมุ่นแต่จะทดลองยาอย่างอื่น ผู้ปกครองจะสามารถสังเกตเห็นได้ว่า เยาวชนมีอาการแปรปรวนอย่างรวดเร็ว เอาแน่นอนอะไรไม่ได้

^{๕๕} นายแพทย์ทรงเกียรติ ปิยะกะ และเวทิน ศันสนิยวาทย์, ยัมผู้เรียนรู้ยาเสพติด, หน้า ๑๘๔-๑๘๖.

ก. **ขั้นที่ ๓ ใช้ซ้ำๆ ซากๆ** พอใช้ซ้ำไปนาน ๆ จะติดยา เพราะจะต้องเสพยาเพื่ออยู่และอยู่เพื่อยา เยาวชนจะครุ่นคิดแต่เรื่องยาอยู่เสมอ เช่น จะได้เสฟเมื่อไร เสฟจำนวนเท่าไร เสฟกับใคร เสฟที่ไหน และจะมีความสุขเพียงใด เยาวชนจะไม่สนใจสิ่งแวดล้อม มักมีปัญหามากเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับครอบครัวและคนอื่น ๆ เยาวชนมักจะทำสิ่งที่ผิดกฎหมายเพียงเพื่อจะนำเงินมาซื้อยาเสฟติดเท่านั้น

ง. **ขั้นที่ ๔ ติดยาอย่างหนัก** เยาวชนจำเป็นต้องเสพยาเพียงเพื่อให้ความรู้สึกเป็นปกติ เมื่อถึงขั้นนี้เยาวชนจะใช้ยาเสฟติดที่มีฤทธิ์แรงขึ้น จะเปลี่ยนเพื่อนที่คบกันมานานตั้งแต่ชั้นประถมเป็นเพื่อนใหม่ ๆ ที่อยู่ในวงการเดียวกันคือ เพื่อนที่เสพยาเหมือนกัน เมื่อหมกมุ่นวนว่ายอยู่แต่เรื่องอย่างนี้ เยาวชนย่อมจะไม่ทราบว่าอะไรดีหรือไม่ดี อะไรควรหรือไม่ควร ชีวิตจะวนว่ายจนควบคุมใจตนเองไม่ได้ จะเอาแต่ใช้ยาอย่างเดียวเพื่อให้ตนเองเป็นปกติเท่านั้น

จากขั้นตอนของการติดยาเสฟติดดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า เยาวชนอาจเริ่มทดลองยาเสฟติดด้วยสาเหตุจากตัวเยาวชนเอง หรือสาเหตุจากสิ่งแวดล้อมก็ตาม แต่เมื่อเยาวชนทดลองเสพยาเสฟติดด้วยวิธีการต่าง ๆ จนกระทั่งติดยาเสฟติดแล้ว ถ้าผู้ปกครองยังให้ความช่วยเหลือทั้ง ๆ ที่รู้ว่าเป็นการกระทำที่ไม่ดี เป็นการทำผิด แต่กลับไม่ลงโทษและให้อภัยเสมอ ย่อมจะเป็นการสนับสนุนทางอ้อมทำให้เยาวชนยิ่งได้ใจและใช้ยาเสฟติดต่อไปอย่างไม่หวั่นกลัวอะไร จนตกเป็นทาสของยาเสฟติดอย่างถอนตัวไม่ขึ้น

๓.๔.๓ องค์ประกอบของปัญหาเสฟติดในเยาวชน

เมื่อเยาวชนทดลองเสพยาจนกระทั่งติดยาเสฟติดแล้ว จะอาศัยปัจจัยคือ บุคคล สถานที่ และสิ่งของต่าง ๆ ที่จะทำให้เยาวชนผู้นั้นสามารถคงสภาพของการติดยาเสฟติดต่อไปได้ ปัญหาเสฟติดจึงเป็นปัญหาที่มีองค์ประกอบซับซ้อน โดยจะพบเสมอว่า ปัญหาเสฟติดเป็นปัญหา ที่มีสาเหตุมาจากปัจจัยมากกว่าหนึ่งปัจจัย ซึ่งนายแพทย์ทรงเกียรติ ปิยะกะ และ เวทิน ศันสนียเวช^{๕๖} ได้แสดงไว้ในอิมส์เรียนรู้ยาเสฟติดว่า ปัจจัยสำคัญที่เป็นองค์ประกอบของการติดยาเสฟติด^{๕๖} คือ

ก. มีตัวยาหรือตัวสาร

๑. ยาหรือสารบางชนิดมีฤทธิ์แรง เสฟเพียงครั้งเดียวก็ติด เพราะเสฟแล้วเหมือนได้ขึ้นสวรรค์วิมาน

๒. ยาหรือสารบางตัวมีฤทธิ์ปานกลาง ใช้เวลาในการเสฟสักกระยะหนึ่งจึงจะติด

๓. ยาหรือสารบางตัวมีฤทธิ์อ่อน ต้องใช้เวลานานในการเสฟจึงจะติด

^{๕๖} นายแพทย์ทรงเกียรติ ปิยะกะ และ เวทิน ศันสนียเวช, อิมส์เรียนรู้ยาเสฟติด, หน้า ๔-๕.

โดยถ้าการเสพครั้งแรกก่อให้เกิดความสุขใจ ผู้เสพจะนิยมใช้ครั้งต่อไป แต่ถ้าเสพครั้งแรกก่อให้เกิดความทุกข์ใจ ผู้เสพจะไม่เสพอีกต่อไป

ข. มนุษย์ ผู้เสพยาส่วนมากมักจะเริ่มต้นเสพยาในช่วงยังเยาว์ กำลังศึกษาคณะอง อยาททดลอง

ค. สภาพสิ่งแวดล้อม หมายถึง อิทธิพลของเพื่อน เพื่อนมักจะเป็นฝ่ายชักนำจะยั่วยุคะยอเล่อใจให้ทดลอง เมื่อทดลองแล้วก็จะติด

นอกจากทั้ง ๓ ปัจจัยดังกล่าวจะเป็นองค์ประกอบสำคัญของการติดยาเสพติดแล้ว การประชดตัวเองก็มีส่วนทำให้หันมาทดลองเสพยาเสพติดได้เช่นกัน รวมถึงสาเหตุทางกรรมพันธุ์ ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่อาจถ่ายทอดมาถึงลูกหลานได้ และยังเกี่ยวข้องกับ BIOPSYCHOSOCIAL อันเป็นหลักทางชีววิทยา จิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งไม่สามารถแยกจากกันได้อย่างเด็ดขาด แต่โดยทั่วไปมีการจำแนกองค์ประกอบของปัญหาเสพติได้ไว้เป็น ๓ องค์ประกอบ ดังที่นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญในด้านการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้การยอมรับ^{๕๗} ดังนี้

ก. องค์ประกอบส่วนของคน

โดยปกติการแสดงออกในด้านพฤติกรรมของมนุษย์มาจากหลายสาเหตุ ซึ่งปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนสำคัญต่อการคิดและการตัดสินใจของบุคคล คือ วุฒิภาวะ อารมณ์ ความเชื่อและทัศนคติ โดยสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะบุคคลที่ส่งผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมนอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบเสริมที่ทำหน้าที่สนับสนุนการแสดงออกทางพฤติกรรมต่าง ๆ ได้แก่ ความอยากรู้อยากลอง ความฉีกคะนองและสภาพแวดล้อมทางสังคม รวมถึงความกดดันเกี่ยวกับชีวิตตนเอง และการแสวงหาทางออกในการแก้ไขปัญหาวิต ทำให้อาจเกิดการเลือกทางออกที่ผิดพลาดได้เนื่องจากเยาวชนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการจัดการชีวิต จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ง่ายขึ้น ประกอบกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่ผ่านมาก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย จากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรม สังคมชนบทเปลี่ยนเป็นสังคมเมือง กระทั่งสภาพครอบครัวที่เปลี่ยนจากครอบครัวขยายไปเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น รวมถึงค่านิยมที่เปลี่ยนจากการบริโภคอย่างพอเพียงมาเป็นลักษณะของการบริโภคนิยม จนทำให้เกิดปัญหาสังคมเกิดขึ้นมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อปัญหาเสพติสูงสุด ตัวอย่างเช่น ปัญหาครอบครัวแตกแยก ปัญหาพ่อแม่ผู้ปกครองที่อพยพถิ่นฐานมาทำงานในเมือง ทำให้เด็กและเยาวชนถูกทอดทิ้ง ไม่มีผู้ใหญ่ควบคุมดูแลและให้ความรัก ความเอาใจใส่ ขาดการอบรมสั่งสอน ส่งผลให้เด็กมีการเปลี่ยนแปลง

^{๕๗} สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม, *ความรู้พื้นฐานเพื่อการป้องกันยาเสพติดในเยาวชน*, หน้า ๑๒-๑๕.

พฤติกรรมไปในทางที่ผิด เช่น การสูบบุหรี่ ดื่มสุรา เล่นการพนัน มีการรวมกลุ่มกับเพื่อนมั่วสุม ใช้ ความรุนแรงในการตัดสินปัญหา นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรง และทารุณ กรรมเด็กและสตรีในครอบครัว การล่วงละเมิดทางเพศกับเด็กและสตรี ปัญหาโสเภณีเด็กและเด็ก เวิร์น ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่มีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรง และส่วนใหญ่เด็กและเยาวชน ที่พบปัญหาเหล่านี้มักจะเลือกทางออกด้วยการพึ่งพายาเสพติดเกือบทุกราย

ข. องค์ประกอบในส่วนของยาเสพติด

โดยสภาพของตัวยาเสพติดเองนั้นมิอาจก่อให้เกิดปัญหาใด ๆ ขึ้นได้ ถ้าหากบุคคลมิได้นำมาใช้ ซึ่งการนำตัวยามาใช้นั้นก็ไม่ได้เพื่อเป็นยาเสพติดเท่านั้น เพราะอาจนำตัวยาบางชนิดมาใช้ เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ การรักษาอาการป่วยของผู้ติดสารเสพติดได้เช่นกัน แต่ถ้าบุคคลนำ ตัวยามาใช้เพื่อการเสพยาเสพติดย่อมส่งผลให้เกิดปฏิกิริยาต่อผู้เสพยาที่แตกต่างกันไป เนื่องจากตัวบุคคล ขนาดที่ใช้เสพยา และการออกฤทธิ์ของตัวยา

ค. องค์ประกอบในส่วนของสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวคนมีอิทธิพลต่อคนในการที่จะผลักดันให้คนหันไปใช้ยาเสพติดได้ โดยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งที่เป็นสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคม เช่น แหล่งที่อยู่อาศัยที่มีความแออัดและเสื่อมโทรม เป็นแหล่งมั่วสุมอบายมุข รวมถึงสภาพครอบครัวที่มีปัญหาเรื่องรายได้ และค่าใช้จ่าย อันเนื่องมาจากความไม่มั่นคงทางอาชีพ ปัญหาความแตกแยกในครอบครัว การละเมิด สิทธิเด็กและเยาวชน ปัญหาการค้าประเวณี นอกจากนี้การยอมรับจากกลุ่มเพื่อนในโรงเรียนหรือ ใน ชุมชน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำของบุคคลทำให้เกิดการสร้างค่านิยมเฉพาะ กลุ่ม ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมีส่วนในการโน้มน้าวให้คนในสังคมหันเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ง่ายขึ้น

เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบทั้ง ๓ ส่วน อาจพบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะส่งผลให้ เยาวชนติดยาหรือไม่ นั่นคือตัวคน ถ้าคนไม่สนใจ ไม่ทดลอง ไม่เสพยา ไม่ว่ายาหรือสาร และ สิ่งแวดล้อมจะเป็นอย่างไร ก็จะไม่ติดยาเสพติดอย่างแน่นอน แต่ในชีวิตประจำวันที่เป็นจริงกลับมี ความสลับซับซ้อนมากกว่านั้น เพราะคนจำเป็นต้องมีเพื่อนและคนมักมีพฤติกรรมที่ชอบเลียนแบบกัน โดยเฉพาะเยาวชนด้วยแล้ว ยิ่งจะเลียนแบบกันได้ง่าย รวมถึงความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่ส่งผล ต่อจิตใจของเยาวชนให้มีความอ่อนไหวสับสนได้ง่าย ฉะนั้น องค์ประกอบทั้ง ๓ ประการ คือ องค์ประกอบส่วนของคน องค์ประกอบส่วนของยา และองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อม ย่อมก่อให้เกิด การปฏิสัมพันธ์และนำไปสู่การเกิดปัญหาเสพติดและการใช้สารเสพติดในทางที่ผิดได้นั่นเอง

๓.๔.๔ ผลกระทบจากยาเสพติดในเยาวชนไทย

การแพร่ระบาดของยาเสพติดมีลักษณะคล้ายคลึงกับการระบาดของอาชญากรรม คือ การติดยาเสพติดเป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งทางสังคม อันมีผลสืบเนื่องมาจากสภาพสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ เยาวชนเกิดการเลียนแบบหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อให้สังคม หมู่คณะยอมรับ เยาวชนโดยทั่วไปจึงมีพฤติกรรมตามอย่างเพื่อนและหมู่คณะ ฉะนั้น เมื่อคณะของตน เสพยาเสพติด ตนเองจึงต้องเสพยาเสพติดด้วย ซึ่งยาเสพติดทุกประเภทล้วนเป็นอันตรายต่อระบบ ประสาทและสมองที่เปรียบเสมือนเป็นศูนย์บัญชาการของร่างกาย ยาเสพติดจึงทำลายทั้งร่างกาย และจิตใจของผู้เสพ รวมทั้งส่งผลกระทบต่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ทำให้สามารถจำแนก ผลกระทบจากยาเสพติดได้^{๕๘} ดังนี้

ก. โทษต่อผู้เสพ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ

๑. ทำลายสุขภาพของผู้เสพให้ทรุดโทรม เพราะระบบอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายถูกพิษ ทำให้เสื่อมลง น้ำหนักลด ผิวกดำ ร่างกายผ่ายผอมลงทุกวัน

๒. เป็นบุคคลไร้สมรรถภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ สมรรถภาพทางกายและจิตเสื่อม อารมณ์จิตใจไม่ปกติ เปลี่ยนแปลงได้ง่าย อยู่ในภาวะมึนเมาตลอดเวลา เกียจคร้าน เฉื่อยชา ขาดความสุข เรียนหนังสือหรือทำงานไม่ได้

๓. บุคลิกภาพเสีย ขาดความสนใจในตนเอง ทั้งความประพฤติ ความสะอาด ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

๔. อาจประสบอุบัติเหตุได้ง่าย เช่น หกล้ม รถชน หรือถูกระเบิดกระแทกต่าง ๆ เพราะการควบคุมทางกล้ามเนื้อและระบบประสาทบกพร่อง ใจลอย

๕. เกิดโรคแทรกต่าง ๆ เพราะความต้านทานโรคน้อยกว่าปกติ ทำให้ติดเชื้อได้ง่าย ซึ่งส่วนมากมักจะเป็นโรคผิวหนัง โรคทางเดินอาหาร วัณโรค กามโรคและโรคเกี่ยวกับตับ

๖. มีความผิดตามกฎหมาย

ข. โทษต่อครอบครัว

๑. ความรับผิดชอบต่อครอบครัวหรือญาติพี่น้องหมดสิ้น ไม่เอาใจใส่ต่อครอบครัว หรือห่วงใยผู้อื่น ทำให้ครอบครัวขาดความสุข

๒. ไม่สามารถจะเล่าเรียนหนังสือต่อไปได้ ต้องออกจากงาน หมดอาชีพ ก่อให้เกิด ภาระต่อครอบครัว

^{๕๘} กระทรวงศึกษาธิการ, ข้อมูลการวิจัยเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ, หน้า ๓๕-๓๖.

ก. โทษต่อสังคม

๑. เป็นที่รังเกียจของสังคม

๒. มีโอกาสเป็นอาชญากร เช่น จี้ ปล้น วิ่งราว เนื่องจากต้องการเงินซื้อยามาเสพเพื่อบรรเทาความอยาก

๓. เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาอาชญากรรมและอุบัติเหตุ ภัยอันตรายต่าง ๆ ต่อตนเองและผู้อื่นได้โดยง่าย

ง. โทษภัยต่อประเทศชาติ

สูญเสียแรงงานโดยไร้ประโยชน์ นอกจากตนเองจะไม่มีรายได้ เป็นการแก่ผู้อื่นแล้ว ยังเป็นต้นเหตุให้รัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการปราบปรามและป้องกันยาเสพติดเป็นจำนวนเงินมิใช่น้อย นับว่าเป็นภัยหรือเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของประเทศ

จากผลกระทบของยาเสพติดดังกล่าว ทำให้ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดนับเป็นปัญหาสำคัญที่ก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อมวลมนุษยชาติ สำหรับในประเทศไทยยาเสพติดนับเป็นปัญหาที่สำคัญของสังคมไทยทั้งในอดีตและปัจจุบัน โดยเฉพาะปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นบุคคลที่จะเป็นกำลังสำคัญของประเทศในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป ดังในพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ซึ่งประทานเนื่องในโอกาสเปิดศาลคดีเด็กและเยาวชนและสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ดังนี้

อนาคตของชาติทุกชาติย่อมขึ้นอยู่กับเด็ก เพราะเด็กคือผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า ถ้าบุคคลได้รับการอบรมบ่มนิสัยให้เป็นพลเมืองที่ดี อยู่ในศีลในธรรม เคารพต่อกฎหมายบ้านเมือง เสียตั้งแต่ยังเยาว์ เมื่อเติบโตเป็นพลเมืองของประเทศก็จะมีแต่พลเมืองดี และประเทศชาติ ก็เจริญก้าวหน้าต่อไป ก็โดยพลเมืองโดยว่านี้ ข้าพเจ้ามีความพอใจที่รัฐบาลของข้าพเจ้า อันมีกระทรวงยุติธรรมเป็นเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะได้มีความสนใจปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน กระทำผิด และหาทางที่จะอบรมนิสัยบุคคลเหล่านั้นให้กลับเป็นพลเมืองดี ข้าพเจ้าตระหนักว่างานนี้เป็นงานใหญ่ งานใหม่ และเป็นงานที่ยั่งยืน เพราะไม่ใช่เรื่องของศาลเท่านั้น แต่หากมีความสัมพันธ์กับปัญหาการศึกษา ปัญหาเศรษฐกิจ และปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิภาพของเยาวชน^{๕๕}

^{๕๕} ประยุทธ์ เสร็จเสถียร, นายแพทย์, “เอกสารวิชาการทางด้านการแพทย์นิติเวชเด็กและเยาวชน และครอบครัว มุมมองกระบวนการยุติธรรมเชิงเยาวชน”, (นครปฐม : โรงพยาบาลตุลาการเฉลิมพระเกียรติ, สำนักงานศาลยุติธรรม, ม.ป.ป.), (อัดสำเนา).

จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงห่วงใยเด็กและเยาวชนไทย อันเป็นกำลังสำคัญของประเทศในอนาคต ถ้าเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ติดยาเสพติดอนาคตของประเทศไทยจะเป็นเช่นไร ในสถานการณ์ยาเสพติดปัจจุบัน พบว่ามีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ดังสถิติจากรายแสดงจำนวนคดีเด็กและเยาวชนในฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ดังนี้

ข้อมูลจำนวนคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดในฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดทั้งหมด

จำแนกตามประเภทของยาเสพติด ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๒- ๒๕๕๑

ที่มา : ฝ่ายข้อมูลกองนิติกร สำนักงาน ป.ป.ส. ๒๕๕๒

ประเภทยา เสพติด	ปี พ.ศ.									
	๒๕๔๒	๒๕๔๓	๒๕๔๔	๒๕๔๕	๒๕๔๖	๒๕๔๗	๒๕๔๘	๒๕๔๙	๒๕๕๐	๒๕๕๑
รวม	๒๑,๐๕๕	๒๐,๑๐๓	๑๖,๕๖๓	๑๖,๗๒๓	๕,๘๕๗	๕,๓๑๐	๖,๕๔๒	๘,๘๐๓	๑๐,๒๗๕	๑๑,๒๐๗
กัญชา	๕๕๑	๕๒๒	๔๗๒	๕๕๒	๔๔๗	๖๖๓	๖๘๘	๑,๒๔๔	๑,๓๗๕	๑,๔๔๗
กระท่อม	๑๕	๑๑	๑๘	๒๕	๑๒	๑๔	๕๐	๒๕๗	๘๗๗	๑,๒๘๒
ฝิ่น	๑๑	๖	๓	-	๑	๒	๑	๔	๒	๑
เฮโรอีน	๑๕๐	๑๐๕	๓๒	๒๕	๑๐	๑๕	๑๐	๑๔	๑๐	๑๘
สารระเหย	๒,๓๑๘	๑,๕๕๕	๓๔๑	๑,๗๐๐	๒,๐๕๘	๒,๓๕๒	๒,๔๗๕	๓,๒๑๕	๒,๕๑๓	๑,๕๐๖
แอมเฟตามีน	๑๗,๕๖๑	๑๗,๘๔๕	๑๕,๖๕๔	๑๔,๒๕๑	๓,๒๕๗	๒,๑๘๔	๓,๓๑๖	๓,๖๕๐	๔,๕๒๒	๖,๕๔๕
ยาอี	-	-	-	-	-	-	-	๕	๑๔	๑๕
ยาเค	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
โคคาอิน	-	-	-	-	-	-	-	๘	๕	๓
เวเลียม	-	-	-	-	-	-	-	๗	๓๒	๑๕
มอร์ฟิน	๒	๒	-	-	๑	-	-	๒	-	๓
ยาแก้ไอ	-	-	-	-	-	-	-	๑๕	๖	๗
สารเคมีอื่น	-	-	-	-	-	-	-	๔	๒	๑
กาว	-	-	-	-	-	-	-	๒๕๐	๔๔๔	๒๗๖
อื่น ๆ	๑๑	๕	๔๓	๕๐	๗๑	๔๐	๓๘	๔๔	๖๕	๘๐

ตารางที่ ๓.๔ แสดงจำนวนคดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดในฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดทั้งหมด

หมายเหตุ ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ สถานพินิจเปิดดำเนินการ จำนวน ๔๑ แห่ง

ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ สถานพินิจเปิดดำเนินการ จำนวน ๔๓ แห่ง

ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ สถานพินิจเปิดดำเนินการ จำนวน ๕๒ แห่ง

ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ สถานพินิจเปิดดำเนินการ จำนวน ๕๒ แห่ง

ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ สถานพินิจเปิดดำเนินการ จำนวน ๖๖ แห่งทั่วประเทศ

ในปี ๒๕๔๕ ได้มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ซึ่งมีหลักการว่า มาตรการหนึ่งที่จะทำให้การแพร่ระบาดของยาเสพติดลดลงได้อย่างจริงจังคือ การตัดวงจรผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วยการนำตัวผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูและการบำบัดรักษา ทำให้บุคคลเหล่านั้นไม่หวนกลับไปสู่วงจรของยาเสพติดอีก และเมื่อมีจำนวนผู้ใช้น้อยลง ในที่สุดผู้ค้ายาเสพติดก็จะลดน้อยลงไปด้วย ทั้งนี้ โดยยึดหลักการที่ว่า ‘ผู้เสพยาเสพติดเป็นผู้ป่วย มิใช่อาชญากรตามปกติ แต่มีสภาพเป็นผู้ป่วยที่ต้องได้รับการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพ’ ซึ่งหลังจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๔๕ นั้น ทำให้จำนวนคดีเยาวชนที่กระทำผิดในฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดลดลงมากคือ จาก ๑๖,๗๒๓ คน ในปี ๒๕๔๕ เหลือเพียง ๕,๘๙๗ คน ในปี ๒๕๔๖ อย่างไรก็ดี แม้ว่าจำนวนคดีของเยาวชนที่กระทำความผิดจะลดลงใน ๑-๒ ปีแรก แต่ในปี ๒๕๔๗-๒๕๕๑ จำนวนคดีกลับเพิ่มสูงขึ้นอีก คือ มีเยาวชนที่กระทำผิดในฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดถึง ๑๑,๒๐๗ คน

สิ่งที่น่าวิตกกังวลอีกประการหนึ่งคือ ปริมาณยาเสพติดที่รอเวลาจะเข้ามาภายในประเทศ คือ ยาบ้าจำนวน ๘๐-๑๐๐ ล้านเม็ด ยาไอซ์จำนวน ๑,๕๐๐ กิโลกรัม และเฮโรอีนจำนวน ๑๕,๐๐๐ กิโลกรัม และสถิติการจับกุมเกี่ยวกับยาเสพติดที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง คือ

ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จับกุม ๘๓,๓๓๔ คดี ผู้ต้องหา ๙๒,๑๖๒ คน

ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ จับกุม ๑๓๑,๑๕๘ คดี ผู้ต้องหา ๑๘๖,๓๓๒ คน

นอกจากนี้กลุ่มเยาวชนที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดกลับอยู่ในช่วงอายุที่ลดลง ประชาชนมีโอกาสดูเสี่ยงสูง ๒,๙๖๒,๙๘๑ คน ในโรงเรียน ๘๔๖,๖๘๕ คน และชุมชนนอกโรงเรียน ๒,๑๑๖,๒๙๖ คน หมู่บ้านและชุมชนทั่วประเทศมียาเสพติดหนาแน่นมากกว่า ๘๔,๓๐๒ หมู่บ้าน ผู้เสพยาเสพติดก่อคดีอาชญากรรม ๖๐.๑% เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเฉลี่ยปีละ ๑๐๐ คน สูญเสียงบประมาณ ๓ หมื่นล้านบาท^{๖๐}

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความรุนแรงของสถานการณ์ปัญหาเสพติดในปัจจุบัน และในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้เกิดคดีสำคัญที่เป็นที่สนใจของประชาชนอย่างมากคือ “การบุกยึดยาบ้าจำนวน ๓,๘๔๖,๐๐๐ ล้านเม็ดกับยาไอซ์จำนวน ๗๑ กิโลกรัม มูลค่านับพันล้านบาท”^{๖๑} บาท”^{๖๐} อันแสดงให้เห็นว่า ปัญหาเสพติดยังคงทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นว่า มาตรการในการป้องกันปราบปรามที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร และยาเสพติดยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่ก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อมนุษยชาติ ซึ่งประเทศต่าง ๆ ได้พยายามร่วมมือกันเพื่อหาแนวทางหยุดยั้งปัญหาเสพติด

^{๖๐} ทีมอาชญากรรม, “แกะรอยรอบสัปดาห์”, หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, (๑๘ กันยายน ๒๕๕๔) : ๕.

^{๖๑} “บุกยึดยาบ้า-ยาไอซ์ พันล้าน”, หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, (๒๒ มกราคม ๒๕๕๕) : ๑.

ในประเทศไทยนั้น ภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับปัญหาเสพติดเป็นอย่างมากและพยายามปราบปรามอย่างต่อเนื่อง ดังสมัยรัฐบาลของนายธานินทร์ กรัยวิเชียร ได้กล่าวไว้ว่า ภัยจากการแพร่ระบาดของยาเสพติดให้โทษนับเป็นหนึ่งในภัยสำคัญ ๖ ประการ ซึ่งเหตุผลสำคัญที่ภาครัฐต้องกำหนดนโยบายที่จะป้องกัน ปราบปรามและบำบัดรักษา สามารถจำแนกได้^{๖๒} ดังนี้

ก. เหตุผลทางเศรษฐกิจ ในอดีตจะเห็นว่า พระมหากษัตริย์ทรงพิจารณาเห็นว่า ผู้ติดยาไม่สามารถเป็นกำลังสำคัญในการป้องกันประเทศชาติ ฉะนั้น ในแง่ของกำลังคนนี้ การเสพติดเป็นการทำลายขุมกำลังทางเศรษฐกิจของประเทศ หากประชาชนจำนวนมากเสพติด ก็จะกลายเป็นผู้ไร้สมรรถภาพในการทำงาน กลายเป็นภาระหนักของสังคมที่จะต้องดูแลบำบัดรักษา ในบางกรณีผู้เสพยาติดยาจะมีแนวโน้มที่จะประกอบโจรกรรมและอาชญากรรมเพื่อแสวงหาเงินทองเพื่อซื้อยาเสพติดมาบำบัดความกระหายของตนเอง จึงเป็นการทำลายความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประชาชนทั่ว ๆ ไป หากพิจารณาในแง่ของแต่ละบุคคลที่เสพติดแล้ว ผู้เสพยาติดยาใช้จ่ายเงินส่วนตัวเป็นจำนวนมาก ๆ โดยที่ผู้เสพยายังเป็นผู้ที่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น ย่อมเป็นภาระทางเศรษฐกิจที่หนักมากต่อครอบครัวแต่ผลร้ายมิได้จำกัดอยู่เพียงการสูญเสียเงินเพื่อซื้อยาเท่านั้น ผลร้ายทางอ้อมคือ ผู้เสพยาติดยาจะขาดความรู้สึกรับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัว ชีวิตทัศน์ของพวกเขาเหล่านั้นเปลี่ยนแปลงไปเห็นว่าชีวิตเป็นความว่างเปล่า จะไม่สนใจต่อเรื่องใด ๆ ทั้งสิ้นที่สามัญชนจะสนใจ เมื่อชีวิตทัศน์เปลี่ยนแปลงไปเช่นนี้ ผู้เสพยาติดยาย่อมทำอะไรได้ทั้งนั้นเพื่อให้ได้มาซึ่งยาเสพติด และนี่คืออันตรายที่จะพึงเกิดแก่สังคม

ข. เหตุผลทางสังคมและการเมือง หากมีจำนวนผู้เสพยาติดยาเป็นจำนวนมาก ความเสื่อมโทรมทางจิตใจของผู้เสพยาติดยาย่อมกระทบกระเทือนต่อสังคมในที่สุด สังคมของผู้เสพยาติดยาเป็นสังคมที่ขาดปทัสถานของศีลธรรม เป็นสังคมของผู้ที่ไร้สมรรถภาพ ขาดความรับผิดชอบ หמדความกระตือรือร้นที่จะดำเนินชีวิตให้ประสบผลสำเร็จ ยาเสพติดมีอิทธิฤทธิ์เหนือจิตใจของบุคคลเหล่านั้นทั้งสิ้น เมื่อเป็นเช่นนี้ เป้าหมายของรัฐบาลที่จะพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมที่เจริญ กอปรด้วยสันติสุข วัฒนธรรมอันดีงาม และความมั่นคง จึงอาจจะกลายเป็นหมัน เพราะภัยจากการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยเฉพาะในหมู่ชนที่อ่อนวัย นอกจากนั้นแล้วการแทรกซึมและบ่อนทำลายจากศัตรูนอกประเทศก็ได้พยายามใช้ยาเสพติดเป็นเครื่องมือ รัฐบาลจึงจำเป็นต้องปราบปรามภัยสำคัญดังกล่าวอย่างจริงจังและเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

ค. เหตุผลจากความร่วมมือระหว่างประเทศ การแพร่ระบาดของยาเสพติดเป็นกระบวนการระดับนานาชาติ ประเทศหนึ่งประเทศใดจะทำการปราบปรามโดยลำพังตนเองไม่ได้

^{๖๒} กระทรวงศึกษาธิการ, ข้อมูลการวิจัยเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ, หน้า ๑๗-๒๐.

องค์การระหว่างประเทศได้ให้ความสำคัญเรื่องนี้มาก ถึงกับได้พยายามออกกฎหมายระหว่างชาติเพื่อปราบปรามและควบคุม รัฐบาลไทยได้ให้ความร่วมมือแก่องค์การระหว่างประเทศอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนั้นแล้ว ดินแดนสามเหลี่ยมทองคำซึ่งเป็นแหล่งผลิตเฮโรอีนที่สำคัญอันดับหนึ่งของโลกก็อยู่ในระหว่างพรมแดนไทย ลาว และพม่า นโยบายปราบปรามของรัฐบาลไทยจะมีส่วนสำคัญที่จะขจัดภัยจากการแพร่ระบาดของยาเสพติด^{๖๓}

เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบจากยาเสพติดในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว ก่อให้เกิดความตระหนักถึงภัยของยาเสพติดที่ว่า ยาเสพติดมิได้ทำอันตรายเฉพาะผู้เสพเท่านั้น แต่ยังสามารถทำอันตรายต่อครอบครัว สังคม ประเทศชาติได้อีกด้วย ฉะนั้น การแก้ไขปัญหายาเสพติดจึงมิใช่หน้าที่ของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น แต่ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาที่ทุกคนต้องให้ความสำคัญให้ร่วมมือ เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขแก่สังคมส่วนรวมนั่นเอง

จากการศึกษาพัฒนาการของยาเสพติด พบว่า ยาเสพติดเกิดขึ้นจากวิวัฒนาการทางเทคโนโลยี แต่อาศัยการวินิจฉัยโดยอนุโลมเทียบเคียงกับในอดีตที่มีเพียงสุรา เมรัย และมัจฉะ จึงนับเข้าเป็นสารที่เป็นเหตุให้เกิดความเมามาย ขาดสติสัมปชัญญะ จนอาจประมาทพลาดพลั้งกระทำสิ่งที่ไม่สมควรได้ โดยยาเสพติดวิวัฒนาการมาจากธรรมชาติจนกลายเป็นยาเสพติดที่สังเคราะห์ด้วยกรรมวิธีทางเคมีที่ซับซ้อน และส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจผู้เสพรุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดยังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะการปราบปรามยาเสพติดทำให้เกิดวิวัฒนาการไปสู่ยาเสพติดชนิดใหม่ไม่สิ้นสุด ยาเสพติดยังคงสร้างปัญหาให้กับสังคมอย่างต่อเนื่อง เพราะผลกระทบที่เกิดจากการทำความรุนแรงของผู้เสพที่สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้เกี่ยวข้อง ครอบครัว จนกระทั่งก่อให้เกิดปัญหาด้านสังคมและเศรษฐกิจ รวมทั้งความมั่นคงของประเทศชาติ ดังเช่นข่าวอาชญากรรมและโสกนาฏกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม โดยเฉพาะปัญหาเสพติดในเยาวชน เพราะเยาวชนเป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสหลงเข้าสู่วงจรของปัญหาเสพติดได้ง่าย และยังเป็นอนาคตของชาติอีกด้วย ซึ่งปัจจัยสำคัญของการติดยาเสพติด และการแพร่ระบาดของยาเสพติดในเยาวชน คือ สาเหตุจากตัวเยาวชน เช่น อยากรู้อยากลอง มีความคึกคะนอง ต้องการการยอมรับ มีความเชื่อที่ผิด ๆ และสาเหตุจากสิ่งแวดล้อม เช่น สภาพครอบครัว สภาพเศรษฐกิจ ที่พักอาศัย แสดงเป็นองค์ประกอบสำคัญของปัญหาเสพติด คือ คน ยาเสพติด และสิ่งแวดล้อม

^{๖๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๗-๒๐.